

Ungdom i Svevet

Ungdom i Svevet (2011-15)

Tilbakeblikk på fire år som nasjonal satsing

www.ungdomisvevet.no

Fylkesmannen i
NORDLAND

UNIVERSITETET I
NORDLAND

Innholdsfortegnelse

Innledning	6
2. Bakgrunn, oppdrag, organisering og faglig plattform	7
Fylkesvis innsats	8
Fylkesmannens rolle og mandat – en refleksjon	9
Kunnskapsstøttet utviklingsarbeid – et arbeid i partnerskap	11
Hva har partnerskapet bidratt til?	13
Sentrale samarbeidspartnere	13
Sjumilssteget	13
Investing in Children	14
Barn og unges samfunnslaboratorium	15
3. Arbeidsformer/ metodikk	16
4. Fylkesvis innsats	18
5. Forskning	24
6. Tematiske hovedområder	28
Medvirkning	28
Unge i risiko eller unge i sjev?	30
Det virksomme møtet	31
Anerkjennelse	32
Hvordan bidra til endring av praksis?	33
7. Ungdom i Sjev – hva har vi lært?	36
Referanser	39
Vedlegg 1: Dokumentasjon Ungdom i Sjev 2007-15	40
Vedlegg 2: Mandat	49

Forside illustrasjon: Charlotte Leite Hansen

Mange av de ungdommene som ikke har det så bra går og venter på den lille tingen som kan hjelpe dem i gang, uten at de egentlig vet det selv. Det å være ungdom er vanskelig. Det kan ofte føles ut som om at forventningene blir for mange eller for store. Foreldre, skolen, venner. Det er veldig slitsomt til tider. Jeg skjønner hvorfor noen dropper ut av skolen. Jeg kan også være dritt lei til tider. Men med mine forutsetninger så vet jeg at jeg uansett kommer til å komme meg gjennom det. Jeg har mamma, vennene mine og ikke minst meg selv. Jeg vet at jeg kan klare det om jeg virkelig vil. Og jeg syns virkelig at det er synd at noen ikke har folk rundt seg som tror på dem, eller har tro på seg selv. Noen må få noe til å skje!

(Caroline 15 år)

Ungdom i Svevet – teamet

TORILD JAKOBSEN har vært prosjektleder for Ungdom i svevet hos fylkesmannen i Nordland siden 2008. Hun er utdannet sosionom med videreutdanning i ledelse, og hun har lang praktisk erfaring fra psykiatri, kommunalt sosialkontor, barnevern og rus. Hun har 19 års erfaring fra fylkesmannen i Nordland, 16 av disse som avdelingsdirektør for sosial- og familieavdelingen. Hun har også vært direktør for SKUR (Statens senter for helhetlig rehabilitering) ved Universitetet i Nordland og seniorrådgiver i daværende Sosial og helsedirektoratet.

KATE MEVIK har vært forsker på Ungdom i Svevet siden 2007. Hun er dosent ved Universitetet i Nordland, og utdannet barnevernspedagog og sosiolog. Hun har tidligere arbeidet som familierapeut innen barne – og ungdomspsykiatri ved Nordlandssykehuset i Bodø. Hennes forskningsfelt omfatter blant annet barn som pårørende der foreldre har psykiske lidelser, barns rettsikkerhet og medbestemmelse når de lever med vold i hjemmet, barns utsatthet i foreldretvister som behandles i domstolen, barn og unges deltagelse og medbestemmelse i egne liv.

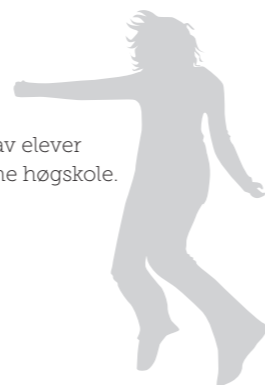
CATRINE TORBJØRNSEN HALÅS har vært forsker på Ungdom i Svevet siden 2007. Hun er førsteamanuensis ved Universitetet i Nordland, utdannet sosionom, og tok sin Phd i studier av profesjonspraksis. Her skrev hun avhandlingen *Ungdom i svev – å oppdage muligheter med utsatte unge*. Hun har arbeidserfaring fra sosialkontor og fylkesmannen, og er i dag ansatt ved Senter for praktisk kunnskap ved profesjonshøgskolen. Hennes hovedinteresser er knyttet til flerfaglig arbeid med ungdom i risiko, ungdoms deltagelse og medvirkning, fagutvikling og deltakerbasert- og handlingsorientert forskning.

REIDUN FOLLESØ har vært forskningsleder på Ungdom i Svevet siden 2007. Hun er professor i barnevern ved Universitetet i Nordland, og tok sin doktorgrad i sosialt arbeid. Her skrev hun avhandlingen *Bruker eller brukt* der hun drøfter hvordan unge i barnevernet på den ene side har agert som reelle medvirkere, på den andre siden blitt brukt av politikere og fagfolk som et alibi for brukermedvirkning. Noen av hennes forskningsinteresser er ungdomssosiologi, deltagelse og medvirkning, barnevern og kategoriseringer og begrepsfesting av unge.

Magasinet er gjennomgående illustrert av elever fra Bodin Videregående skole og maritime høyskole.

Innledning

Denne rapporten gir en oversikt over aktivitet og produksjon fra *Ungdom i Svevet*. Satsingen, som er en videreføring av prosjektet ved samme navn, har hatt som hovedmål å videreformidle suksesskriterier, erfaringer, kunnskap og kompetanse fra prosjektet. Siden prosjekt og satsing er så tett forbundet, har vi utformet teksten som en veiviser inn mot de produktene som er utarbeidet gjennom hele perioden – fra prosjektoppstart i 2007 til avslutning av satsingen i 2015. Vi ønsker på denne måten å vise frem de mange og ulike produksjonene og sette disse inn i en sammenheng.

Rapporten tilbyr et overblikk over virksomheten, mens enkelttema utdypes i de ulike publikasjonene. I **vedlegg 1; Dokumentasjon Ungdom i Svevet 2007-15**, finnes en nummerert liste over alle tilgjengelige arbeider. Nummerhenvisning i rapporten, eksempelvis (7,8,11), viser til denne listen.

Rapporten innledes med å redegjøre for Ungdom i Svevets bakgrunn, oppdrag, organisering og faglig plattform. Deretter gir vi en oversikt over de arbeidsformer og metodikk som har vært tatt i bruk, et tema som også utdypes når vi ser nærmere på noe av det arbeidet som har vært gjort i enkelte fylker. Videre introduseres en kort forskningsoversikt, før fem gjennomgående hovedtema presenteres. Disse er *medvirkning*, *risikoforståelse*, *det virksomme møtet*, *anerkjennelse* og *endring av praksis*. Avslutningsvis spør vi hvilke spor Ungdom i Svevet har satt igjen etter seg.

Bakgrunn, oppdrag, organisering og faglig plattform

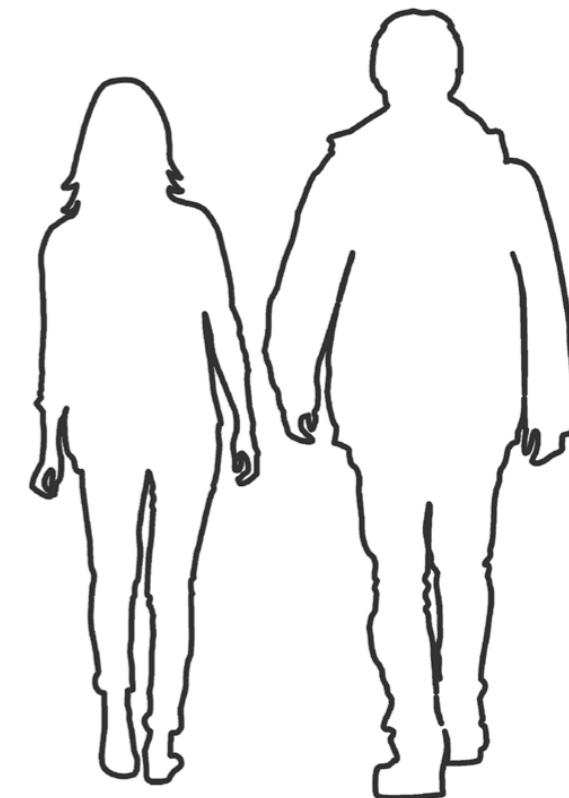
Nordlandsprosjektet *Ungdom i Svevet* ble avsluttet i 2010. Prosjektet hadde som mål å kartlegge, prøve ut, dokumentere og formidle kunnskap om virksomme tilnæringsmåter, metoder og samarbeidsformer overfor ungdom i sviktsonen. I løpet av den fireårige prosjektperioden samarbeidet Fylkesmannen og Universitetet i Nordland med femten prosjekt i ni nordlandskommuner om fagutvikling og forskning. (31)

På bakgrunn av erfaringene fra prosjektet ba Arbeids- og velferdsdirektoratet og Helsedirektoratet Fylkesmannen i Nordland om å bidra til å styrke en nasjonal innsats overfor utsatte unge. Fylkesmannen ble bedt om å påta seg en veilederrolle overfor andre embeter som ønsket bistand i sitt arbeid med utsatt ungdom. Endelig oppdrag og mandat ble gitt av Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Politidirektoratet, Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet og Husbanken.

Oppdragets mål var å:

- Styrke arbeidet med utsatt ungdom i den enkelte kommune
- Bidra til å utvikle metoder, modeller og ferdigheter for å møte ungdom med problematferd eller stor risiko for dette
- Sikre erfaringsoverføring og kompetansebygging til andre regioner og kommuner.

Ungdom i Svevets virksomhet inngikk som et ledd i en særlig innsats mot barnefattigdom som ble igangsatt i 2008. Målgruppen i den nasjonale satsingen var unge i alderen 15 – 25 år, og innsatsen var konsentrert om unge som stod i fare for å avslutte, eller som hadde avsluttet videregående opplæring, unge som hadde utviklet kriminell aktivitet og/ eller unge som testet ut rusmidler. Målet var å utvikle kunnskap og praksis lokalt gjennom modellforsøk og utviklings- og kompetansetiltak. Fokus var å videreutvikle virkemidler og kjede tiltak gjennom samarbeid mellom NAV-kontor og videregående opplæring, oppfølgingstjenesten og ulike kommunale aktører.

Illustrasjon: Julia N Johansen

Det ble igangsatt utviklingsarbeid i flere fylker uavhengig av *Ungdom i Svevet*, flere av disse med Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet som samarbeidspartnere. Erfaringene fra dette arbeidet skulle senere brukes i tilknytning til Ny GIV, som var Regjeringens satsing på å øke gjennomføringen i videregående opplæring. De involverte direktorater mente at det var viktig å se dette arbeidet i en sammenheng, og samtidig videreføre kunnskap og erfaring fra *Ungdom i Svevet* til andre fylkesmannsembeter. Gjennom dette var det et mål å videreutvikle kunnskap nasjonalt og sikre et større engasjement for utsatt ungdom.

Ungdom i Svevet fikk i oppdrag å utvikle metoder for lokal involvering av ungdom og tjenesteutøvere og for å sikre forankring administrativt og politisk i kommunene. Det var også ønskelig at prosjektet skulle synliggjøre tiltaks- og kunnskapsutvikling gjennom

deltakerbasert forskning. *Ungdom i Svevet* definerte følgende faglige plattform for sin satsing:

- Styrke ungdoms medvirkning og deltakelse
- Fokuserer på flerfaglighet og samordning
- Tilby kunnskapsstøtte
- Bidrar til læring med fokus på det virksomme
- Bidrar til forandring og forankring
- Lete etter muligheter
- Styrke samspillet mellom fagutvikling, forskning og undervisning.

FYLKESVIS INNSATS

I brev av 18. januar 2012 til alle landets fylkesmenn ble det orientert om oppdraget som Fylkesmannen i Nordland i partnerskap med Universitetet i Nordland hadde fått for å styrke den nasjonale innsatsen overfor utsatte unge. Oppdraget var gitt for perioden 2012 - 2015. I brevet ble det redegjort for bakgrunnen for satsingen, samt hvorfor nettopp Nordland hadde fått oppdraget med å tilby bistand og kunnskapsstøtte til Fylkesmennene.

Ungdom i Svevet inviterte seg deretter inn til arbeidsmøter ved alle embeter, og i løpet av 2012 ble det gjennomført arbeidsmøter i 17 av landets 18 fylker. Fylkesmennene ble oppfordret til å invitere med NAV fylke, Ny GIV, samt andre aktuelle samarbeidspartnere. I åtte av fylkene deltok representanter både for NAV fylke og Ny GIV, og i to fylker deltok også Røde Kors. I Vest Agder ble det arrangert storsamling med bred flerfaglig deltakelse fra regionalt og kommunalt nivå, og i Nordland var alle sentrale regionale aktører til stede. KS var også representert i et par fylker. I seks fylker deltok kun representanter fra ulike avdelinger hos fylkesmannen, noe som ble begrunnet med at de hadde behov for intern samordning før de ønsket å invitere inn eksterne aktører. Tre fylker fortalte at det var første gang de var samlet på tvers av avdelingene for å snakke om felles berøringspunkter om barn og unge.

Det samlede bildet viste at mange embeter opplevde kapasitetsproblemer knyttet til oppfølging av sine oppgaver på barn- og unge feltet. Fylkene hadde i varierende grad oversikt over situasjon og status i kommunene. Flere opplevde det som et problem at oppdraget overfor målgruppen var ulikt formulert fra de ulike fagdirektorat, og det ble gitt tilbakemeldinger

på at satsinger burde være samstemte, konkrete og tydelig formulert i oppdragsbrevene til embetene.

Noen avdelinger opplevde et delansvar mens de savnet at noen tok et samordnende ansvar. Flere embeter uttrykte at det særlig var utfordrende å få til en samordnet innsats som inkluderte utdanning. De fleste embetene ønsket fokus på et allment perspektiv, og mente at utsatte barn og unge var et ansvar for barnevernet eller Nav. Mulighetsrommet hos Fylkesmannen ble også opplevd forskjellig. Det var ulik oppfatning av hvordan samordningsrollen skulle utøves, og det var varierende grad av bevissthet omkring hvordan rollen kunne brukes til veiledning og tilsyn. Forvaltningspraksis i tilskuddsforvaltningen varierte også, og det ble stilt spørsmål ved hvordan dette potensialet kunne utnyttes bedre. Få embeter hadde et systematisk samarbeid med forsknings- universitets- eller høyskolemiljø, og de færreste fylkene hadde erfaring med ungdomsmedvirkning.

I løpet av 2013 ble det arrangert to samlinger for landets fylkesmannsembeter der til sammen ni fylker deltok. Formålet med samlingene var å konkretisere hvordan vi kunne samarbeide med den enkelte fylkesmann for best mulig deling av kunnskap og erfaringer. I 2014 ble det sendt en forespørsel til alle fylkesmannsembetene med spørsmål om deres flerfaglige arbeid med barn og unge, om erfaringer med medvirkning og deltakelse, hva man mente man hadde lyktes med i arbeidet med barn og unge, samt hvilke utfordringer og planer embetene hadde fremover. Svarene kan oppsummeres i følgende punkt:

- Nesten alle fylker hadde etablert samarbeid på tvers av avdelingsgrenser i tilknytning til arbeidet med utsatte barn og unge. Ni fylker var i gang med Sjumilssteget (se pkt. 2.5), tre hadde oppvekstprosjekt med nær tilknytning til Sjumilsstegarbeid, ytterligere tre fylker hadde andre opplegg, mens tre vurderte å ta i bruk Sjumilssteget.
- Eksterne samarbeidspartnere, i tillegg til kommunene var NAV, Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBUE), Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS), KoRus, Kommunenes sentralforbund (KS), høyskoler og universiteter, fylkeskommuner samt frivillige lag og foreninger. Samarbeidet varierte fra fylke til fylke.

- I arbeidet med utsatte unge foregikk det kartlegging og oppfølging i regi av Sjumilssteget og andre satsinger.
- På spørsmål om medvirkning og deltakelse var det flere som viste til Sjumilsstegarbeidet og de rapporterte at det var høy bevissthet om dette på embetene uten at aktiviteter ble nærmere konkretisert. Noen embeter oppga at medvirkning ble vektlagt i saksbehandling, tilsyn og i plansaker etter plan- og bygningsloven. Noen fylker hadde også gjennomført gode dialogkonferanser med ungdom i løpet av året.
- Mange fylkesmenn viste til at en tydelig satsing på barn og unge hadde gitt gode ringvirkninger, bidratt til økt oppmerksomhet internt og bidratt til et tettere samarbeid. Gode regionale konferanser med deltakelse fra kommuner og andre hadde bidratt til å sette oppvekst på deres interne dagsorden.
- Mange fylkesmenn nevnte at det var mange utfordringer knyttet til samhandling og koordinering av tjenester. De pekte på at god forankring mellom sentrale statlige etater både var en utfordring og en forutsetning for å kunne utvikle gode tiltak. Forankring i ledelse er også helt nødvendig. Det er også en utfordring å få kommunene på banen til en tverrfaglig dugnad for barn og unge.
- Når det gjelder planer fremover var de aller fleste embetene opptatt av å få til en god samordning på embetet og bidra til en bedre samordning i kommunene. Mange planlegger å ta Sjumilssteget.

FYLKESMANNENS ROLLE OG MANDAT – EN REFLEKSJON¹

I 2012 fikk fylkesmannen i Nordland i samarbeid med Universitetet et nytt oppdrag med utgangspunkt i erfaringer fra arbeidet med *Ungdom i Svevet*. Målet for oppdraget var å styrke den lokalpolitiske oppslutningen og forankringen i kommunenes innsats overfor utsatt ungdom. Arbeidet skulle skje gjennom fylkesmennene og deres samarbeidspartnere og i oppdraget ble følgende formulering brukt:

Erfaringene fra prosjektet knyttet til den brukerorienterte / deltakerorienterte tilnærmingen med forankring i lokale behov

¹ Dette er betraktninger fra Fylkesmannen i Nordlands ståsted

og forutsetninger og samhandlingen mellom praksis, forvaltning, forskning og utdanning vurderes som nyttig kunnskap også for andre regioner og lokalsamfunn som har ambisjoner om å styrke den lokalbaserte innsatsen overfor utsatt ungdom.

Ved å gi dette oppdraget til Nordland oppfattet vi at direktoratene ønsket å prøve ut en ny styrings- og utviklingsmodell for å styrke den samordnede innsatsen sentralt og lokalt overfor utsatte unge. Dette var et innovasjonsarbeid med målsetning å bedre ressursutnyttelsen i arbeidet med målgruppen lokalt og nasjonalt, der metodisk og kunnskapsbasert arbeid skulle bidra til å styrke og samordne innsats. De sentrale strategiske fornyings- og innovasjonsfaktorene som satsingen representerte handlet om:

- 1) Økt samordning av direktorater på nasjonalt nivå, blant annet gjennom bedre koordinering av styringssignaler i tildelingsbrev, veiledningsmaterieell og rundskriv.
- 2) Delegering av tradisjonelle direktoratsoppgaver til fylkesmannsnivå, med utprøving av en modell med fordeling av oppgaver til ulike fylkesmannsembeter basert på spesialkompetanseområder.
- 3) Utvikle arbeidsformer som styrker ungdomsmedvirkning og deltakelse i utviklingsarbeid og forskning.
- 4) Utvikle, styrke og utnytte partnerskapsmodeller mellom fylkesmannen som forvaltningsorganisasjon og universitetet som kunnskapsmiljø for å styrke og utvikle et kunnskapsbasert og bedre metodisk arbeid med målgruppen og for å styrke forskningsbasert innovasjonsarbeid.
- 5) Foredling av en utviklingsmodell, hvor en ønsker å skape forbedring og vekst basert på lokale forutsetninger ved å stimulere til og støtte lokalt utviklingsarbeid. Dette som et alternativ til en tradisjonell styringsmodell, hvor en tar i bruk retningslinjer med påfølgende rapportering og kontrollsystemer.

Mens det første av disse punktene er et fornyings- og omstillingstiltak, er de øvrige innsatser av mer innovativ karakter. Spørsmålet er om *Ungdom i Svevet* gjennom sitt virke har bidratt til slike innovative grep?

Ved å tildele oppdraget til Fylkesmannen i Nordland oppfattet vi at de involverte direktorater ønsket å prøve ut en ny styrings- og utviklingsmodell for å styrke den samordnede innsatsen sentralt og lokalt overfor utsatte unge. Ved oppdragets slutt er det et åpent spørsmål hvorvidt de deltakende direktorater har brukt anledningen til å anvende kunnskapen og erfaringen i sitt arbeid. Utenfra sett kan direktoratene fortsatt oppfattes som fragmenterte og lite samordnet. Når det kommer til samordningen mellom direktorater på sentrale policyområder, som eksempelvis utsatt ungdom, er det fremdeles et stykke vei å gå.

Fra vårt ståsted er det noen sentrale utfordringer knyttet til en slik intervensjon rettet mot fylkesmen-

Erfaringene fra våre besøk i embetene har imidlertid medført at samordnet innsats mot barn og unge er blitt satt på dagsorden og styrket i flere fylker de senere år. Flere avdelinger har møtt hverandre på tvers for å diskutere felles utfordringer i oppdragene rettet mot barn og unge, og fylkesmennene har diskutert dette oppdraget sammen med sentrale samarbeidspartnere fra NAV og fylkeskommunen i forbindelse med Ny GIV-satsingen.

*Ungdom i Svevet*s samarbeid med fylkesmannen i Troms om Sjumilssteget har vært viktig. Dette samarbeidet har bidratt til at embetene har satt hele målgruppen barn og unge på dagsorden, inkludert arbeidet med utsatt ungdom. Det er imidlertid usikkert om dette på sikt vil føre til økt samordnet og mer kunnskapsbasert innsats overfor utsatte unge lokalt, som mandatets punkt 1 forutsetter (se vedlegg 2).

Oppdraget skulle også bidra til å finne muligheter for fler-

faglig innsats innenfor gjeldende lovverk uten at det ble definert i en egen handlingsplan. I en kompleks styringsmodell er dette en utfordring.

En prosjektevaluering av *Ungdom i Svevet* beskriver hvordan fylkesmannen ga tyngde og legitimitet til satsingen (Tuft 2009, 2011). Fokus på samordning, prosjektoppfølgning og kompetanse gjennom en pådriverrolle, bidro til forankring, tildeling av tilskuddsmidler og å til få sentrale aktører på banen. Evalueringen beskrev også hvordan samarbeidet med universitetet har tilført prosjektene kompetanse gjennom å bidra til erfaringslæring, bevisstgjøring, dokumentasjonsarbeid og forskning. Dette er viktig erfaring og kompetanse som kan styrke andre fylkesmenn sine oppdrag som utviklings- og samordningsaktør.

Det har vært utfordrende å komme som et «sidestilt» embete og tilby fylkene vår kompetanse i deres arbeid med å satse på utsatte barn og unge. Enkelte fylker har uttrykt usikkerhet om hva de kunne bruke oss til.

Gjennom *Ungdom i Svevet* fikk vi i oppdrag å bidra til å synliggjøre en målgruppe som ofte faller mellom flere stoler. Innsatsen fordrer tidlig intervensjon

som i lovverk i stor grad fremkommer som et formålsbeskrevet oppdrag. På denne måten utfordres fylkesmannens rolle som utviklings- og samordningsaktør. Denne rollen eller oppgaven er krevende, og krever særskilt kompetanse der man må ha et særlig fokus på mulighetsrommet og legge til rette for erfaringsdeling og refleksjon med sikte på å støtte og styrke denne funksjonen. Vi har erfart at det er ulike oppfatninger om hvordan fylkesmannen skal bruke sin rolle som samordnings- og utviklingsaktør, og at ressursituasjonen kan stå i veien når man diskuterer innsatsen overfor barn og unge.

Når det gjelder mandatets punkt 2, knyttet til det metodiske arbeidet, ser vi at det er en økt opptatthet av medvirkning, individuell oppfølging og oppsøkende arbeid. Dette kan sees i sammenheng med den helhetlige innsatsen som kommer fra flere hold knyttet til arbeidet med utsatte unge, hvor *Ungdom i Svevet* representerer en av flere satsinger.

Når det gjelder mandatets punkt 3, som handler om hvordan virksomme tiltak kan initieres som en del av tjenestetilbudet i kommunene, tror vi at erfaringsspredning av gode prosjekter og tiltak er den beste måten å møte utfordringene lokalt på. I dette arbeidet må direktoratene/fylkesmennene og deres samarbeidspartnere fortsatt spille en sentral rolle.

Våren 2013 samlet vi ni embeter som hadde gode erfaringer med å jobbe utviklingsrettet med barn og unge (45). Her ba vi om konkrete råd til andre fylkesmenn for hvordan også de skulle kunne lykkes som samordnings- og utviklingsaktør på barn og unge området. Her er rådene de gav:

- Forankre innsats i embetsoppdraget
- Embetsledelsen må være engasjert og ta ansvar
- Bruke fylkesmannens samordningsoppdrag for å tilrettelegge for samarbeid mellom kommuner, skape arenaer, og tenke sektorovergrepene.
- Dyrke myndiggjorte medarbeidere, ikke detaljstyre. Skape en delingskultur, også mellom embetene. Våge å se muligheter, ikke begrensninger, og våge å ta feil.
- Avklare utviklingsarbeid og tilsyn/kontroll. Vurder mer lærende tilsyn. Utvikle egenvurderingstilsyn. Bruke skjønnsmidler. Tenke langsiktig ut over prosjekt. Det er bedre å få råd gjennom veiledning. Kvalitetssikring i kommuneplan.
- Bygge på barnekonvensjonen

- Styrke medvirkning, etablere ekspertgrupper med barn og unge. Lage kafedialoger og høringer med unge.
- Samarbeide med kunnskapsmiljø: Koble på forskning og utdanningsinstitusjoner.

Barn og unge er, på bakgrunn av *Ungdom i Svevet* og Sjumilsstegets innsats, satt på dagsorden i alle embeter. *Ungdom i Svevet* har bidratt til metodeutvikling i de fylker der de har etterspurt det og brukt oss.

KUNNSKAPSSTØTTET UTVIKLINGSARBEID – ET ARBEID I PARTNERSKAP

Som vist har *Ungdom i Svevet* vært drevet i et nært samarbeid mellom Fylkesmannen og Universitetet i Nordland. Prosjekt og satsing har vært forankret på ledelsesnivå i begge institusjonene, og i magasinet *Norge rundt med Ungdom i Svevet* skrev Fylkesmann Hill Marta Solberg og rektor Pål Pedersen følgende felles etterord:

Arbeidet med utsatte unge er en flerfaglig samfunnsutfordring. Fylkesmannen i Nordland har i samarbeid med Universitetet i Nordland et nasjonalt oppdrag som går ut på å bidra til å styrke arbeidet med utsatte unge. Oppdraget er gitt av Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helse- og omsorgsdepartementet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Politidirektoratet, Inkluderings- og mangfoldsdirektoratet og Husbanken. Som et ledd i dette arbeidet skal vi samle og spre erfaringer og kunnskap om virksomme tiltak (Fylkesmannen/ Universitetet i Nordland 2014 s.52)

Gjennom prosjektperioden hadde vi gode erfaringer med partnerskapet. Fylkesmannen fikk støtte til å realisere mål om å samordne og omsette nasjonale styringssignaler, dokumentere og systematisere kunnskap fra prosjektene, bidrag til fagutvikling samt mulighet til å se prosjekterfaringer på tvers. Universitetet på sin side fikk unik tilgang til et bredt forskningsfelt, mulighet til å være i dialog med ungdom og fagfolk om felles interessefelt, samt bidrag til undervisning. Disse erfaringene tok vi med oss videre inn i det nye oppdraget.

Ungdom i Svevet har ønsket å utvikle en særlig kompetanse på virksomt arbeid med ungdom i svev, blant annet gjennom å etterspørre unge og voksnes forståelse av hva virksomt arbeid er - for så å bidra til å sette det virksomme i virksomhet. Vi velger å kalle dette et *kunnskapsstøttet utviklingsarbeid*, basert på den samarbeidsformen mellom praksis, utdanning og forskning som ble utviklet gjennom prosjektperioden.

I en ekstern evaluering av prosjektet skriver Turid Tufte:

Hensikten med prosjektet har vært utvikling i praksis samtidig som man ville gjøre forskning på praksis. I Ungdom i Svevet er utvikling av kunnskap en eksplisitt del av målet. Slik forstår jeg at man søker å utvikle kunnskap, kunnskapen skal tre fram i praksis, gjennom at man handler og reflekterer. Gjennom eget prosjekt og deltakelse i det sammenbindende prosjektet har man bidratt med kunnskapsutvikling og kunnskapsintegrasjon (Tuft 2011). (69.70)

Deltakerne i prosjekt og satsing har hatt ulikt ansvar og ulike oppgaver. Mens praksisfeltet (den enkelte fylke eller kommune) har vært ansvarlig for utviklings- og utprøvningsarbeid, har Fylkesmannen gitt prosjektstøtte i form av prosjektoppfølgning, tilrettelegging, og koordinering. Universitetet har bidratt med følgeforskning og deltakerbasert forskning, samt formidlet kunnskap og støttet lærings-, utviklings-, og innovasjonsprosesser. Også dette ble evaluert positivt i prosjektperioden:

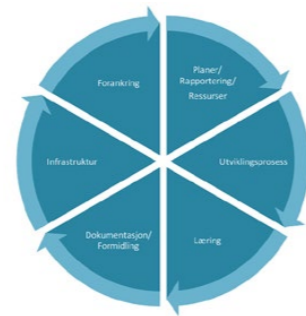
Det spesielle ved Ungdom i Svevet var den nære koplingen mellom kommune, fylkesmann og høgskole. Ved det sammenbindende prosjektet ble de kommunale prosjektene i tillegg til lokal fagutvikling, også del av en større kunnskaps- og forskningsplan (Tuft 2011).

Ungdom i Svevet har dermed ikke utviklet egne metoder eller modeller med sikte på implementering i kommunene, men prioritert støtte til det som allerede virker og bidratt til samarbeid og samordning omkring eksisterende arbeid og strukturer. Sentrale suksessfaktorer fra prosjektperioden som vi tok med videre var medvirkning, fokus på målgruppa, flerfaglighet, autonome kommuneprojekt og partnerskapet mellom Universitet og Fylkesmannen. Modellen nedenfor gir en skjematisk oversikt over elementene i et kunnskapsstøttet utviklingsarbeid:

Planer, rapportering og ressurser: Fylkesmannen har hatt et hovedansvar for sentral prosjektadministrasjon og koordinering, samt å drive prosjektstøtte i form av tilskuddsforvaltning, kvalitetssikring av planer og oppfølging og tilrettelegging overfor de lokale prosjektene og kommunene.

Utviklingsprosess: Prosjektet har vært fulgt av en deltakerbasert og handlingsorientert forsknings-tilnærming, med fokus på å støtte en dynamisk og

flerfaglig utviklingsprosess, både horisontalt og vertikalt. Prosjektlederne har fått veiledning og opplæring i prosessledelse, med fokus på hvordan man kan skape involvering og mobilisere et flerfaglig engasjement i kommunene. Dialogkafeer/ temakafeer har vært brukt gjennomgående som et møtested for dette.

Læring: Universitetet har hatt ansvar for læring i form av faglig påfyll, tilrettelegging for erfaringslæring og refleksjon. Faglige påfyll er gitt underveis og i dialog med de lokale prosjektlederne, ut fra læringsbehov som har oppstått underveis. Dette har blant annet handlet om kunnskap om ungdom, metodisk kunnskap, skrivearbeid og prosjekt- og prosessarbeid. Forskerne ved universitetet har også fungert som prosjektenes 'kritiske venner'.

Dokumentasjon og formidling: Universitetet har stimulert og veiledet kommunene i skrivning, dokumentasjon og evaluering. Forskerne har bidratt med systematisering av erfaringer. Forskingen har i stor grad bygget på en deltakerbasert tilnærming, noe som har medført at oppsummeringer av forskning, faglige perspektiver og implikasjoner av funn er presentert og drøftet med prosjektlederne og ungdommer underveis i prosessen. Flere tekster er skrevet sammen av forskere og praktikere, noen også sammen med ungdommene. I tillegg til mer tradisjonell forskningsformidling har prosjekterfaringer vært formidlet gjennom magasiner, filmer, avisinnlegg, veiledere og andre kortere tekster. (1, 10, 12, 27, 49-51, 52-54, 41)

Infrastruktur: Prosjektet var støttet gjennom en *prosjektorganisasjon* som har ivarettatt en hensiktsmessig møtstruktur og etablert gode møtesteder. Prosjektadministrativt har de sentrale fora har vært fylkesmannens *oppfølgingsmøter* med kommunene, i form av oppstartmøter, midtveis- og slutt/forankringsmøter i den enkelte kommune. Her har fylkesmannen har vært særlig opptatt av å få kommuneledelsen med, samt en flerfaglig deltakelse. Et helt sentralt virkemiddel for kommunikasjon og

informasjon i den aktive prosjektiden, har vært en *nettside*.

Forankring: Det har vært fokus på forankring fra starten av prosjektet. Dette har kommet til uttrykk gjennom at kommunene i samarbeidsavtalene samtykket i at de var positive til å videreføre og implementere virksomme arbeidsformer og tilnæringsmåter som prosjektene identifiserte. Videre gjennom at forankrings- og implementerings-spørsmålet har stått på dagsorden i fylkesmannens oppfølgingsmøter med kommunene i starten, midtveis og i slutten, og at spørsmål om forankring av inngått i rapporteringsmalen. Og til sist at kommunene ble bedt om å lage en plan for forankring midtveis i prosjektperioden. (31)

Forankringsarbeid kan sees på som implementering av prøvd erfaringsbasert kunnskap. Implementering kan forstås som en *planlagt prosess og systematisk introduksjon av innovasjoner og/eller forandringer med påvist verdi* (Grol 2005). Vellykket implementering fordrer flersidig fokus på læring, ledelse, kulturutvikling, forpliktelser, forankring og tilpassning til lokal kontekst (Bogsnes og Larsen mfl.2006). I prosjektet har vi vært opptatt av endring gjennom å understøtte alle disse prosessene.

Prosjektet har bygget på en forståelse av at tiltak kunne ansees som forankret når tilnæringsmåter og arbeidsformer som kommunene har identifisert som virksomme, ble videreført i ordinær drift når prosjektperioden var over. Det betød ikke nødvendigvis at tiltakene, stillingene eller virksomheter som var i drift i prosjektperioden ble videreført, men at kommunen og fagfolkene fortsatte å arbeide på virksomme arbeidsmåter. Ut fra en slik forståelse konkluderte man med at de fleste prosjektene kunne ansees som forankret ved prosjektslutt. Dette var også et bilde som ble stadfestet under en samling for prosjektlederne tre år etter avsluttet prosjekt.

En masteroppgave (Paulsen og Orvik 2013) la en annen forståelse av implementering til grunn, og viser et litt annet bilde. Her forstår man et prosjekt som implementert først når det er videreført i ordinær virksomhet. På denne bakgrunn mener de at 7 av 15 prosjekter i *Ungdom i Svevet* ikke kunne ansees som fullt ut implementert. Masteroppgaven beskriver faktorer som har virket hemmende og fremmende på

implementeringsprosessene, og bidrar således med viktige kunnskap for fremtidige prosjekt.

HVA HAR PARTNERSKAPET BIDRATT TIL?

Tuft (2011) har sett nærmere på rollefordelingen og partnerskapets betydning i prosjektet. Hun viser at fylkesmannen har bidratt med tyngde, legitimitet, samordning, oversikt og forankring: *Det hjelper å ha fylkesmannen på besøk, da er det lettere å fronte i kommunen* (ibid:28). Hun hevder videre at universitetet har bidratt til å etablere forskende fellesskap, hjelp til skriftliggjøring og formidling, dokumentasjon, systematisering, historieskriving, faglige innsikt, faglige bidrag, kritiske spørsmål, refleksjon, brukerfokus og bevisstgjøring.

I Tuftes rapport omtales partnerskapet som en samkjørt og sammenbindende ledelse med en fornuftig rollefordeling: *De hadde et godt samarbeid, de konkurrerte ikke, eller var ikke uenige i spørsmål. Felles mål, felles stemme* (ibid:25). Videre beskrives at partnerskapet har bidratt med å skape felles mål, identitet, tilhørighet samt møteplasser og klima for kunnskapsutvikling, -integrasjon og læring: *Viktig for utvikling av eget prosjekt...(...) delt tanker, fått ny kunnskap.. (...) fått nye ideer...(...) vært en videreutdanning for prosjektlederne.* (ibid:34). Oppfølging fra fylkesmann og universitet i partnerskap har også bidratt til å løfte status.

SENTRALE SAMARBEIDSPARTNERE

Ungdom i Svevet har hatt en rekke samarbeidspartnere som alle har vært viktige bidragsytere. Her presenterer vi kort de mest sentrale:

Sjumilssteget

FNs barnekonvensjon er fra 2003 inkorporert og vedtatt som norsk lov, og gir viktige føringer for den lokale forvaltningens totale ansvar for barna. Sjumilssteget er en modell som skal sikre bedre etterlevelse av FN's barnekonvensjon i kommunene. Modellen, som er utviklet av Fylkesmannen i Troms, tar utgangspunkt i de råd og veiledningsoppgavene som ligger til fylkesmannsembetene. Kommunene inviteres til å gjennomføre en egenanalyse av kommunenes samlede tjenester til barn og unge.

Analysen skal utføres av en tverretattlig gruppe og er en systematisk gjennomgang av kommunens tjenes

ter sett i lys av barnekonvensjonen. Resultatene av analysen skal kommunene bruke til å iverksette tiltak som sikrer bedre etterlevelse av barnekonvensjon. På denne måten er barnekonvensjonen et instrument som kan benyttes i kommunal planlegging for barn generelt, men også for barn som har særlige behov.

Sjumilssteget setter barnekonvensjonen på dagsordenen i hele det kommunale apparatet - fra administrativ og politisk ledelse til de kommunalt ansatte. Sjumilssteget retter seg også mot lokale lag og foreninger, og til barn og unge som vokser opp i kommunen.

Barnas problemer er ikke inndelt verken i fagområder, forvaltningsnivå eller i kontorer. Utfordringen er derfor å se hele barnet og i tillegg flytte kompetansen til barnet, heller enn å flytte barnet til kompetansen. Sjumilssteget tilbyr modellen *Det tverrfaglige møtet* for samarbeid mellom kommunale tjenester som skal sørge for særlige tilbud til barn og deres foresatte. Eksempler på relevante tjenester er helsestasjon, barnehage, skole og barnevern. Gjennom *Det tverrfaglige møtet* sikres regelmessige møtearenaer der bekymringer fra foreldre eller fagfolk kan diskuteres på tvers av kommunale faggrupper med barnets foreldre/foresatte og eventuelt også barnet selv tilstede. Når foresatte og barn er med på å definere sitt problem, er de også med på å ta sin del av ansvaret for løsning av dette.

Sjumilssteget har et særlig fokus på at barn og unges stemme skal høres når framtidens lokalsamfunn skal formes. Dette forplikter fylkesmannsembetene til å sette barn og unge på dagsordenen, og til å invitere barn og unge med på sentrale arenaer hvor ledere og ansatte i kommunene møter. Sjumilssteget legger opp til et samarbeid med for eksempel Ungdommens fylkesråd, kommunale ungdomsråd, barnas kommunestyre og ungdommens kulturmønstring (UKM).

Sjumilssteget inviterer til økt samarbeid mellom kommunene og frivillige lag og foreninger i lokalmiljøet. Gjennom et forpliktende samarbeid kan frivillig sektor

i større grad bidra med forebyggende tjenester til barn og unge i kommunene.

Sjumilssteget er et system som kan benyttes til å evaluere, kvalitetssikre og iverksette tverrfaglige tiltak for barn og unge i kommunene. Slik kan Sjumilssteget fungere som et 'internkontrollsystem' for helhetlige tjenester til barn og unge - basert på artiklene i FNs barnekonvensjon.

Investing in Children

Ungdom i Svevet inngikk i 2013 et samarbeid med organisasjonen Investing in Children (IiC), Durham England. IiC er en organisasjon som arbeider for barns

FNs barnekonvensjonens artikkel 12

Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som vedrører barnet, og tillegg barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.

For dette formål skal barnet gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett

menneskerettigheter. Den ble startet på 90-tallet av fagfolk i den lokale sosialtjenesten i Durham og National Health Service. IiC tenker at:

- barn og unge er borgere nå, og at de har rett til å være med å bestemme i beslutninger som angår dem
- dette ikke bare er et etisk standpunkt, men at det også innebærer en mer kostnadseffektiv drift
- den mest bærekraftige tilnærmingen er "bottom-up" and designet for inkludering og troverdighet for barn og unge.

De siste tjue årene har IiC utviklet en tenkning og metodikk som gir barn og unge konkrete og støttende muligheter for å kunne gi uttrykk for sine meninger om alle forhold som angår dem og deres livsbetingelser. Gjennom det de kaller *Agendaday* kan ungdom som har en bestemt interesse eller er brukere av en konkret tjeneste delta i prosesser basert på gjensidig dialog og samtale uten at ansatte

og beslutningstagere er med. Agendaday ledes av ungdommer som har fått opplæring i prosessarbeid. Forslagene fra deltagerne på Agendaday legges frem for ansatte i de tjenestene som arbeider med og for ungdom. Hvis tjenestene går inn i en dialog og endrer sine måter å arbeide på, kan de få godkjenning som barnevennlige institusjoner. For å få beholde en slik godkjenning må disse prosessene med Agendadays gjennomføres med passende intervaller.

Ungdom i svevet inviterte tre kommuner i Nordland fylke inn i samarbeidet vårt med IiC; Vefsn, Fauske, Sortland. I tillegg til kommunene deltar også en rådgiver fra Nordland fylkeskommune og en representant fra utdanningsavdelingen hos Fylkesmannen i Nordland. Denne gruppen, kalt MED (Medvirkning – Erfaring – Demokrati) skal møtes årlig for å arrangere høringer for barn /unge rundt tema som de unge selv i den enkelte kommune velger. I etterkant av en slik høringsdag holdes et refleksjonsmøte, der MED-gruppen samt representanter fra de barn/unge som deltok på høringen, deltar. Høringer og refleksjonsmøte ruller årlig mellom de tre kommunene.

I oktober 2015 gjennomførte Vefsn kommune i samarbeid med Brønnøy, Hemnes, en kommune fra Sverige og Investing in Children i Durham prosjektet Borderless partnership med ca. 50 ungdommer og fagfolk som arbeider med ungdom. De skandinaviske ungdommene fikk praktisk opplæring fra ungdommer i Investing in Children til å lede Agendadays i sine respektive hjemkommuner. Samarbeidet mellom landene skal utvikles videre.

Barn og unges samfunnslaboratorium

Ungdom i Svevet har også samarbeidet med Barn og Unges Samfunnslaboratorium (BUS). Dette er en arena der barn og unge gjennomfører utforskningsprosjekter under veiledning av erfarne forskere, med utgangspunkt i prinsipper for samfunnsforskning. Hensikten med BUS er først og fremst å styrke barn og unges rett til innflytelse og medvirkning gjennom å utvikle metoder for reell medvirkning og innflytelse i lokalsamfunnet generelt og som brukere av offentlige tjenester spesielt. Videre å bidra til ny kunnskap om oppvekst, der barn og unges selv aktivt bidrar i kunnskapsutviklingen, og styrke barn og unge som utforskere gjennom å utvikle utforsknings- og forskningsmetoder på oppvekstfeltet. Utforskningsprosjektene vi har samarbeidet om, har primært tatt

utgangspunkt i skolen, og har handlet om ungdoms skolehverdag, med tema relatert til læringsmiljø og det sosiale miljøet i vid forstand.

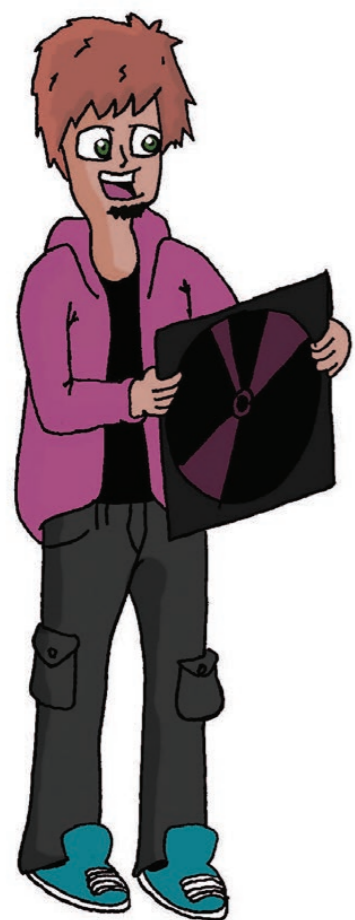
I en kommune har *Ungdom i svevet* vært med som veiledere for elever i valgfaget demokrati i praksis, i forbindelse med at de skulle gjennomføre en større elevundersøkelse. I evalueringen fortalte elevene at de gjennom arbeidet har lært å stå for egne meninger, snakke i forsamlinger og å samarbeide. De forteller at de har fått kunnskap om hvordan samfunnet fungerer og hvordan beslutninger i samfunnet blir til, og de har lært hvordan de kan påvirke og tro på egne påvirkningsmuligheter.

I en annen kommune uttalte rektor ved en ungdomsskole: *Jeg tror at et tiltak som dette er ekstra godt egnet til å gi marginaliserte en stemme.*

Det er grunn til å tro at man gjennom slike arbeidsformer har klart å styrke elevenes forutsetninger for samfunnsdeltakelse og til å være med på utvikle skolen. (37, 42, 43)

Illustrasjon: Victoria Elverno

Illustrasjon: Kristian M Tvenning

Arbeidsformer/ metodikk

Ungdom i Svevet's viktigste arbeidsformer har vært formidling/ faglige innlegg, læringsverksted, ungdomshøringer, temakafe, nettverks- og fagsamlinger, samt kick-off og inspirasjonssamlinger.

Felles for samlingene er at *Ungdom i Svevet* har ledet prosessen og bidratt til dokumentasjon, samtidig som de har vært planlagt og gjennomført slik at oppdragsgivere også har lært å gjennomføre slike samlinger selv.

Formidling/ faglige innlegg: Erfaringer og funn fra *Ungdom i Svevet* har vært formidlet i en rekke sammenhenger. Kunnskapen har vært etterspurt på konferanser som dekker et bredt fagfelt, arrangert både i regi av enkelte faggrupper og i flerfaglige

fora. Eksempler på konferansedeltakere har vært lærere, barnevernsansatte, medlemmer av ungdommens fylkesting, barnevernsledere, helsesøstre, ansatte i psykisk helsevern, KRÅD, Nav-ansatte, OT-rådgivere, politi, politikere, kriminalomsorg og familievernansatte.

Vi har også bidratt på nasjonale og internasjonale forskerkonferanser med funn og erfaringer fra prosjektet. Samlet har dette gitt oss mangfoldige muligheter til å formidle, diskutere og videreutvikle kunnskap fra *Ungdom i Svevet*. Våre bidrag har vært tilpasset den enkelte konferanse, men følgende tema og spørsmål har vært særlig framtrædende:

- Hvem er unge i risiko – eller unge i svev?

- Hva er virksomt i arbeidet med utsatte unge?
- Hvordan fremme og styrke ungdoms deltakelse og medvirkning?
- Fra prosjekt til varig drift - suksessfaktorer og utfordringer i forankringsarbeid.
- Hvordan kan fylkesmannen være en pådriver og styrke utviklingsarbeid gjennom sin samordningsfunksjon og tilskuddsforvaltning?
- Hva er kunnskapsstøttet utviklingsarbeid?
- Hvordan kan undervisnings- og forskningsmiljø samarbeide med fylkesmennene om kommuners utviklingsarbeid?
- Jakten på det virksomme - hvordan lære av erfaringer om det som virker?
- Kunnskaping - hvordan utvikle kunnskap sammen med unge?
- Samforskning og deltakerbasert forskning.

Læringsverksted: Hva og hvordan kan vi lære av våre erfaringer om hva som virker i arbeidet med utsatte unge? Spørsmålet har vært drøftet i ulike læringsverksteder for fagfolk. (45, 46)

Ungdomshøringer: Vi har gjennomført en rekke ungdomshøringer der vi spør og lærer av ungdom. Noen av temaene har vært: Hvordan fremme nærvær i skolen, hvordan unngå mobbing og usikkerhet, unges medvirkning i kommunereformen, unge og

psykisk helse, voksnes forventninger og unges ønsker for sitt lokalsamfunn.

Temakafe: Gjennom temakaféer og dialogmøter har ulike aktører bidratt med synspunkter og kunnskap for i fellesskap å finne gode løsninger på ulike utfordringer. Ungdom og andre aktører i lokalsamfunnet har vært samlet til dialog omkring aktuelle tema som eksempelvis disse: Hvordan kan vi som lokalsamfunn bli bedre til å bry oss om ungdom som sliter? Hvordan kan vi skape en bedre hverdag for ungdom? Hvordan kan vi som foreldre støtte og hjelpe våre ungdommer i overgangen til ny skole? Hvordan vi kan fremme nærvær i skolen? Hvordan kan vi inkludere barn og ungdom i arbeidet med barnekonvensjonen? (41)

Nettverk, fagsamlinger: Vi har bidratt på ulike fagsamlinger, blant annet for veiledere i Nav, med utgangspunkt i erfaringsheftet *Jakten på det virksomme*. (45, 46)

Kick-off og inspirasjonssamlinger: Vi har bidratt ved oppstart av flerfaglige samarbeidsprosjekter der vi sammen har utforsket muligheter for utvikling, styrking, samordning og forbedring av flerfaglig arbeid med utsatte unge.

Illustrasjon: Anne Renolen

Fylkesvis innsats

Som tidligere presentert har *Ungdom i svevet* hatt samarbeid med de aller fleste fylkesmannsembetene. Hvilken støtte de har ønsket har variert, og innsatsen fra *Ungdom i Svevet* har derfor sett ulikt ut fra fylke til fylke. Enkelte steder har også kommuner eller enkelttiltak/ prosjekt tatt kontakt direkte uten at fylkesmannen har vært direkte involvert. Vi vil her vise noen eksempler på samarbeid med Møre og Romsdal, Telemark, Østfold, Rogaland, Nordland og Oslo / Akershus:

Dette skrev Fylkesmannen i Møre og Romsdal:

I januar 2012 besøkte representantar for *Ungdom i svevet* Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Fylkesmannen var til stades på møtet saman med fleire tilsette frå helse- og sosialavdelinga, oppvekst- og utdanningsavdelinga, landbruksavdelinga og stab. Møtet konkluderte med at det skulle utarbeidast en felles strategi med plan for satsinga.

Arbeidet som er gjort sidan då kan samanfattas slik: Fylkesmannen i Møre og Romsdal har for perioden 2013 – 2016 sett barn og unge på dags-orden gjennom ei særskild satsing på tvers av fagavdelingane. Denne satsinga, Betre oppvekst (BO), rettar søkelys på barn og unge sine oppvekstvilkår i Møre og Romsdal. Med barn og unge meiner vi alle mellom 0 og 20 år.

Hovudmål for BO-satsinga er at barn og unge sine oppvekstvilkår skal bli vurdert i alle avgjersler og i all aktivitet hos Fylkesmannen i Møre og Romsdal. Betre oppvekst er eit samarbeids- og samordnings-tiltak for heile embetet. Satsinga skal både direkte og indirekte føre til at arbeidet retta mot gruppa barn og unge skal blir meir heilskapleg og målretta. I første fase har arbeidet vore retta internt i embetet. I neste fase vil arbeidet i større grad rette seg mot arbeid eksternt, til dømes kommunar, fylkeskommunen og andre samarbeidspartar.

Telemark

I Telemark har vi samarbeidet med kommuner om gjennomføring av dialogkafeer med ungdom om hva som fremmer nærvær på skolen (40). Talenter for framtida er en felles satsing på barn og unge i Grenland med kommunene Bamble, Drangedal, Kragerø, Porsgrunn, Siljan og Skien, samt NAV, fylkeskommunen og fylkesmannen i Telemark. Målet er at de gjennom felles satsing på forebyggende arbeid, tidlig innsats og økt samarbeid, skal bidra til at flere unge gjennomfører skolen og blir kvalifisert for arbeidslivet.

Ungdom i Svevet har bistått i satsingen med råd og veiledning knyttet til utviklingsarbeidet generelt og spesielt i arbeidet med å finne fram til virkningsfulle tiltak for å øke elevens nærvær i skolen. Sammen med de lokale prosjektlederne har *Ungdom i Svevet* utviklet et opplegg for ungdomsmedvirkning ved bruk av dialogkafé. Våren 2014 ble det holdt dialogkafeer med elever ved ungdoms- og videregående skoler i alle Grenlandskommunene.

Samarbeidet resulterte i rapporten *Skolen må bry seg om fravær. Rapport fra dialogkafeer i Telemark* (40) som gir veiledning i hvordan slike dialogkafeer kan planlegges og gjennomføres. Her oppsummeres også de unges tanker om årsaker til fravær og frafall, og deres råd til hva som kan gjøres. Et av de mest sentrale temaene som ungdommene på alle temakafeene var opptatt av handler om motivasjon - enten om mangel på motivasjon og grunner for dette, eller om hva som motiverer og som gir positive opplevelser. Også lærere, andre fagfolk og foreldre er opptatt av motivasjon, da ofte knyttet til ungdoms manglende motivasjon og hvordan de som voksne skal klare å motivere ungdom for skolegang, arbeid eller annen aktivitet. Et viktig råd fra de unge er at skolen og lærerne må bry seg når elever blir borte, og de må reagere raskt: - *Skolen bryr seg ikke så mye om hvorfor eleven er borte eller at eleven er borte. -Lærere må ta tidlig i de som er umotiverte. -Ta en samtale med eleven som har mye fravær, og finn ut hvorfor det er slik.*

Temakafeene i Telemark har gitt et bidrag til å forstå hvorfor ungdom slutter å gå på skolen og hva

man kan gjøre for å fremme nærvær, selv om det de forteller ikke nødvendigvis er ny kunnskap. En prosessleder opplevde at de ikke fikk så mange nye innspill, og noen av rådene som kom kan virke enkle - kanskje til og med banale. Men kanskje det er det her det unike ligger? Ved å spørre de unge selv kan de konkrete og praktiske rådene bli synlige, både for de unge selv og for voksenverden rundt dem.

De seks kommunale prosesslederne uttrykte positive erfaringer med kafedialogene, og de opplevde disse som et godt arbeidsverktøy: - *En enkel måte å få innspill, forslag til hvordan ting kan løses, sa en. - De gir de unge en opplevelse av å bli hørt, sa en annen. - Det var en fantastisk dag. Jeg kom hjem med mye energi. Ordene til de unge er så brukbare.* Prosesslederne opplevde at metodikken kunne brukes også på flere områder, og en uttrykte det slik:

Dialogkafeene har betydd en erfaring for oss med å arbeide på denne måten, som vi ikke hadde tidligere. Metodikken er enkel, den kan tilpasses ulike tema og menneskegrupper. Jeg tror vi alle ser at potensialet er stort for å komme i tettere dialog med ulike brukergrupper gjennom denne. Det er viktig med en rapport som kan selge inn potensialet i dette verktøyet til kommunens ledelse, slik at de blir litt stolte av at vi har gjort det og også bli nysgjerrige på å ta det mer i bruk i forhold til f.eks. kommuneplanarbeid, ungdomsarbeid, integreringsarbeid – og, bare fantasien setter grenser.

Fylkesmannen vurderte i etterkant dette som en *virkningsfull metode for å få fram ungdommens synspunkter, der elevene fikk satt ord på utfordringer, håp og forventninger knyttet til skolen og fremtiden. Innspillene fra ungdommene har vært viktige i arbeidet med å finne fram til tiltak for å øke elevenes nærvær i skolen.* (40)

Prosesslederne i Grenland opplevde at dialogkafeene har

- Gitt oss et felles fokus og retning i arbeidet
- Styrket samarbeidet
- Avdekket behov
- Gjort det lettere å prioritere
- Presset oss til å finne noen system for å gjøre ting bedre
- Styrket engasjementet og energi
- Styrket følelsen av ansvar for resultatet

Illustrasjon: Marte Erneilie Hansen

Dette skrev Fylkesmannen i Telemark:

I Telemark har vi en satsing for barn og unge kalt Talenter for framtida, med følgende mål: «Gjennom felles satsing på forebyggende arbeid, tidlig innsats og økt samarbeid, skal vi bidra til at flere unge gjennomfører skolen og kvalifiserer seg for arbeidslivet».

Fylkesmannen i Telemark har hatt stor nytte av samarbeidet med *Ungdom i svevet* i Nordland. I oppbyggingen av satsingen Talenter for framtida har vi hentet inspirasjon fra *Ungdom i svevet* og vi har hatt nytt godt av jevnlig kontakt underveis i prosessen. *Ungdom i svevet* inviterte seg i 2014 ned til Telemark for å tilby støtte til utviklingsarbeidet. Under møtet løftet vi fram noen problemstillinger knyttet til årets satsingsområde i 2014; «Færre på passive ytelser». Vårt fokus var primært fravær i skolen og oppfølging av unge som slutter i skolen. Under dialogen ble vi enige om at vi trengte et mer løsningsorientert fokus og tok inn punktet «Øke nærværet i skolen». *Ungdom i svevet* etterspurte hva vi tenkte rundt det med ungdomsmedvirkning i satsingsområdet. *Ungdom i svevet* hadde utviklet en metode; dialogcafeer med ungdom. Etter nærmere drøfting med styret for Talenter for framtida gikk vi inn for å benytte cafedialoger som metode for å inkludere ungdommene i utviklingsarbeidet.

Resultatet ble at alle de seks kommunene gjennomførte dialogcafeer med ungdom. *Ungdom i svevet* bidro med planlegging, gjennomføring og dokumentasjon fra dialogcafeene. I flere av kommunene deltok ordfører eller rådmann, og samtlige cafedialoger fikk omtale i media. Erfaringene fra dialogcafeene var nyttige når kommunene skulle utforme tiltak for satsingsområdet. I etterkant deltok en del av ungdommene i en konferanse hvor tiltakene ble presentert.

Metoden dialogcafeer har vært benyttet av kommunene i ettertid, da man opplevde dette som en egnet form for å lykkes med ungdomsmedvirkning.

Østfold

Under visjonen om at *Alle barn og unge i Østfold skal ha det bra - bli sett, hørt og ivaretatt* arbeider Fylkesmannen i Østfold for å samordne fylkets innsats overfor barn og unge. Som et ledd i dette arbeidet har

alle kommunene gjennomført en kartlegging av sine tjenester i lys av FNs barnekonvensjon, etter modell av Sjumilssteget.

Fylkesmannen og kommunene har vært opptatt av å styrke barn og unges perspektiv i kartleggingsarbeidet, og få vite mer om hvordan barn og unge opplever sitt lokalmiljø og sin hverdag i kommunen, og hvordan de kommunale tjenester oppleves fra barn og unge som innbyggere og brukere av tjenester. I den anledning har *Ungdom i Svevet* samarbeidet med Fylkesmannen og kommunene om å finne måter å involvere barn og unge i kartleggingsarbeidet som kommunene skulle gjennomføre. Konkret har *Ungdom i Svevet* bidratt med innspill til prosessarbeidet gjennom deltakelse på samlinger med kommunene, og i utarbeidelsen av ideheftet *Alle barn har rett til å leke under regnbuen! Et ide- og inspirasjonshefte om inkludering av barn og unge i kartlegging og oppfølging* (44). Heftet beskriver noen ulike måter å involvere barn og unge i Sjumilssteget. Sentralt i heftet er råd og innspill fra barn og unge i Østfold, som kom frem gjennom et dialogseminar med barn og unge fra hele fylket.

I samarbeidet har fylkesmannen og kommunene vært opptatt av særlige utfordringer knyttet til å spørre barn og unge, og heftet gir både generelle og konkrete råd i forhold til det. Det kan være vanskelig å spørre om 'voksne ting' på en måte som gir mening og blir forståelig for barn og unge. Et av temaene som de unge har gitt innspill til, handler om hvordan vi kan spørre unge om det som de ulike konvensjonsområdene handler om. Når det for eksempel gjelder bestemmelsene om hvorvidt barn og unges rett til å bli hørt ivaretas, foreslår de for eksempel at vi spør: *Blir det du sier diskutert?* eller *Får du være med på å bestemme i saker som er viktig for deg?* I forhold til konvensjonens bestemmelser om vern mot vold og overgrep,

foreslår de at vi spør: *Vet du hvem du kan snakke med hvis ting er vanskelige?*

Fylkesmannen erfarte det å invitere barn og unge til å gi innspill slik: «*God kommunikasjon med barn og unge gjør det mulig å få tilgang til deres meninger og unike kompetanse i saker som angår dem. I tillegg var det spennende, moro og utfordrende å samarbeide med barna som vanligvis ikke får lov til å delta i å utvikle metode som angår dem. De som deltok var glade for å bli invitert. De satte pris på å bli hørt!*»

SJU RÅD FRA BARN OG UNGE I ØSTFOLD

- Det er viktig å være trygg!
- Gi informasjon før du spør!
- Bruk enkle ord!
- Spør konkret!
- Spør om noen få ting!
- Spør på ulike måter!
- Følg opp!

Nordland

Vårres unga - Vårres framtid - for barn og unges beste handler om å iverksette FNs barnekonvensjon i kommunene i Nordland, og skal hjelpe kommunene med å konkretisere artiklene i barnekonvensjonen, slik at disse kan brukes til å planlegge og å kvalitetssikre tjenestene til barn og unge. Satsingen, iverksatt fra

2011, er Fylkesmannen i Nordland sitt Sjumilssteg. Bakgrunnen for denne satsingen var en flerårig og markant negativ utvikling med hensyn til problemer for barn og unge i fylket.

I fylkesmannens oppdrag fra Barne-, familie- og likestillingsdepartementet, Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet og Kunnskapsdepartementet for 2015 heter det; *Fylkesmannen skal samordne, bidra, sikre, være pådrivere og bistå kommunene i å utvikle et helhetlig og samordnet tilbud til barn og unge, særlig for utsatte barn og unge*. Med bakgrunn i fylkesmannens oppdrag, erfaringer fra kommunekartleggingen som alle kommunene gjennomførte i 2011/2012 og ut fra en vurdering av nå-situasjonen, har Fylkesmannen anmodet kommunene å gjennomføre en ny kartlegging i 2015. Dette for å identifisere kommunenes utfordringer og dermed bidra til et bedre kunnskapsgrunnlag foran arbeidet med revisjon av kommunal planstrategi. Kommunale planer skal som kjent gjennomgås/oppdateres hvert 4. år i forbindelse med kommunevalgene. I arbeidet med planstrategien skal kommunene identifisere hovedutfordringene innenfor både planlegging og tjenesteyting og således prioritere planbehov innenfor en 4-års-periode. For å kunne målrette innsatsen i de kommunale tjenestene for barn og unge, må kommunen ha oversikt over status og utfordringer. Det er derfor vesentlig at kartleggingen og analysen legges fram for relevante politiske organer og ungdomsrådene.

Artikkel 12 i barnekonvensjonen handler om å sikre barn og unges medbestemmelse og rett til å si sin mening i saker som angår dem. Her understrekes barn og unges rolle som medborgere i samfunnet, og at deres erfaringer og synspunkter må lyttes til. Barn og unge skal sikres innflytelse i saker som påvirker deres liv, og det må jobbes for å sikre alle unge muligheten til å delta i politikk og samfunnsniv. Involvering av barn og unge er derfor viktig i ulike faser i kartleggingen knyttet til *Vårres unga - Vårres framtid*. Arbeidet med satsingen er forankret i embetets ledelse og i Forum for barn og unge.

Resultatene fra kartleggingene vil bli sammenstilt og presentert for kommunenes ledelse og i en oppvekstkongress i 2016. Ungdomsmedvirkning i planlegging av fremtidig kommunestruktur er et annet tema som har stått sentralt i Nordland. I løpet av

2016 skal kommunene si sin mening om fremtidig kommunestruktur, og før dette skal innbyggerne gis mulighet for å gi sine innspill. *Ungdom i svevet* har bistått Fylkesmannen i Nordland til å utarbeide heftet *Vår hjemløss – vår mening. Ungdomsinvolvering i kommunereformen* (38) med ideer og forslag til hvordan man kan involvere ungdom i arbeidet med kommunereformen. Ideene har også overføringsverdi til involvering av ungdom i planarbeid generelt.

Det ble innledet et samarbeid med ungdomsrådene i de 19 kommunene i Helgelandregionen. Vi gjennomførte et arbeidsseminar med representanter derfra, hvor de gav sine råd til hva en bør ta hensyn til og hvordan man kan legge til rette for ungdoms medvirkning og deltakelse i arbeidet med kommunereformen. Deretter ble arbeidet sluttført sammen med fellesstyret for ungdomsrådene og fylkesmannen.

Et av temaene handlet om de unges forventninger til ungdoms deltakelse i reformarbeidet. De var for det første opptatt av at ungdom skal *bli hørt* i spørsmål som har betydning for dem. De er opptatt av at de voksne skal etterspørre ungdoms deltakelse og legge til rette for medvirkning: De voksne er forbilder, og *det er viktig at de viser at vi har rett til og kan involveres*. I forhold til prosessen er de redd for at de voksne ikke skal høre på de unge, at de ikke møter opp og ikke leser deres sakspapirer. De er også bekymret for at de ikke skal klare å vekke de andre unges engasjement, og at ungdom ikke møter opp. De har forventninger til *egen og andre ungdoms deltakelse* og er opptatt av at *synlig engasjement smittes*. De har forventninger til at ungdom skal få uttale seg om saker som angår ungdom, og de ønsker selv å bidra til å få et godt samarbeid mellom ungdom og voksne. De har også forventninger til at de selv må bidra til å skape trygghet blant ungdom i nærmiljøet og gjøre det komfortabelt for ungdom å åpne seg om hvordan de har det.

Arbeidet viser noe av ungdoms potensiale i en samfunnsmessig utvikling, som en av de unge selv uttrykket det: *Ungdommen burde engasjere de voksne – hjelpe de voksne med å tenke nytt og moderne*.

Råd fra ungdomsrådene på Helgeland:

Her oppsummerer ungdommene noen råd til hva voksne kan gjøre for å fremme ungdoms deltakelse generelt, og i arbeidet med kommunereformen spesielt.

- **Involvere ungdom tidlig** og i hele prosessen. Skap engasjement i skolen for at ungdom skal diskutere og lære seg å påvirke.
- **Ha gode kontaktkanaler!** Kommunen må etablere gode kontaktkanaler med ungdommene, med elevråd, ungdomsråd og faste møteplasser mellom ungdom, administrasjon og politikere
- **La alle bli hørt!** Spesielt om ting som angår egen aldersgruppe.
- **Skap engasjement begge veier!** Det er viktig at både ungdom og voksne viser engasjement.
- **Voksne som veileder, IKKE leder!** Voksne må støtte og veilede de unge til å ta ansvar og være med å legge til rette for samarbeid.
- **Oppmuntre ungdom** til å delta aktivt i debatten ved å gi de oppgaver, spørsmål og oppmerksomhet.
- **Gi god og enkel informasjon!** La ungdom vite hvilke direkte konsekvenser reformen får for dem. Kommuniser hva kommunereformen vil få å si for ungdom. Prøv å holde det på et plan hvor det er enkelt for ungdom å forstå og henge med
- **Vær nysgjerrig, vis interesse og lytt til ungdoms synspunkter.** De voksne må være åpen for at ungdommenes interesser og meninger kan fremmes.
- **Klargjør forventninger!** Gjør det klart på forhånd hva man ønsker fra ungdom i prosessen.
- **Skap trygge rammer!** Vær opptatt av at ungdom skal føle seg trygg på at deres meninger kan komme frem. Be politikerne «coole» det litt ned slik at alt ikke blir så høytidelig og skremmende, hvor det er lettere å bryte isen. Ha en lav terskel med likestilte deltakere.
- **La ungdommer føle et eierskap** til produktet.
- **Vis vilje til å lete etter og finne løsninger** som imøtekommer ungdoms ønsker og behov.

De unge er opptatt av å senke terskelen for ungdoms medvirkning, og peker på at deltakelse på sosiale sammenkomster og aktiviteter kan bidra til å senke terskelen for ungdoms deltakelse. Det kan derfor være lurt å legge til rette for sosiale aktiviteter i tilknytning til møter. På denne måten kan ungdommene bli kjent med de andre ungdommene, og med de voksne som de skal samarbeide med. Dette kan gjøre det litt mer ufarlig å bidra med sine meninger og synspunkter.

Heftet gir innspill til hvordan man kan tilrettelegge dialoger med ungdom, og inneholder bla en liste med konkrete råd fra ungdommene.

Rogaland

I Rogaland ligger Godalen videregående skole, en yrkesfagskole som lenge har slitt med høyt elevfravær. Lærere, NAV-veileder og andre yrkesgrupper har samarbeidet om å få økt nærvær og bedre trivsel på skolen, og som et ledd i dette arbeidet ønsket de å starte skoleåret med dialogkafe for to av førsteklassene, henholdsvis bygg og design/håndverk. I planlegging og gjennomføring av dialogkafeen ba de om bistand fra *Ungdom i Svevet*. Vårt samarbeid med skolen har vært å formidle erfaringer fra annet dialogkafearbeid, samt å lytte og komme med innspill til deres tanker og ideer i planlegging av sin egen kafe. Vi deltok også i gjennomføringen av dialogkafeen der elevene arbeidet gruppevis med drømmetrær. Skolen hadde invitert flere samarbeidspartnere til denne dagen, og disse ble, sammen med elevenes lærere, bedt om å lage sine drømmetrær for Godalen skole.

I etterkant ble det gjennomført en questback-undersøkelse blant lærere og elever, der det kom frem at et flertall av elevene likte dialogkafe som arbeidsform. De var fornøyd med sin egen innsats i gruppen, og flertallet syntes også det var et viktig tema og bra at de ble invitert til å si sin egen mening og dermed få være med å bestemme mer over skoledagen. Halvparten av elevgruppen trodde arbeidet under dialogkafeen ville bidra til at Godalen ble en enda bedre skole. Følgende utsagn oppsummerer hvorfor elevene tenkte dette:

...fordi vi får alle si vår mening og de andre medelevene kan lytte. Det at alle får ha ordet har mye å si. Du blir også bedre kjent med de personene du er i gruppe med, enten du kjente de fra før eller ikke. Det er viktig at elever kan være med å bestemme hvordan det skal være på skolen.

Oslo og Akershus

Ved Uteseksjonen i Oslo finner vi Likemannsprosjektet *Perspektiv* som arbeider i det alternative ungdomsmiljøet ved Oslo S. De frivillige deltagerne i prosjektet har selv tidligere erfaringer fra dette ungdomsmiljøet, og de får dermed lettere innpass hos ungdommene som ellers vegrer seg for kontakt med voksne. De frivillige kurses av Utekontakten om tema som rus, kommunikasjon og seksualitet. De lærer også om tjenester som kan hjelpe ungdommene de møter.

Vi inviterte ungdommene fra *Perspektiv* til å planlegge og lede en ungdomssamling der ungdommer fra ulike prosjekt som er beskrevet i magasinet *Norge rundt med Ungdom i Svevet* ble invitert. Vi bidro i planleggingen, og var også tilstede under deler av ungdomssamlingen som gikk over to dager. Temaet for samlingen var unges psykiske helse.

Deltakerne kom fra hele landet, og få kjente hverandre på forhånd. Den første delen av programmet handlet om å bli kjent, og ungdommene fra *Perspektiv* ledet denne delen på en inkluderende og trygg måte. Alle

Illustrasjon: Frida Xiang Årsangøy

ungdommene presenterte også de prosjektene de hadde deltatt i sine hjemkommuner for hverandre.

Dag to var viet gruppearbeid med påfølgende plenum

Forskning

*Ungdom i Svevet*s forsknings- og fagutvikling dokumenteres i rapportens første vedlegg. Publikasjonene omfatter en PhD-avhandling (1), fire bøker (2-5), ni bokkapitler (6-14), seksten vitenskapelige artikler (15-30), tre rapporter (31-33), 14 veiledere og temahefter (34-48), tre filmer (49-51), tre magasin (52-54), fire masteroppgaver (55-58), ti utvalgte kronikker og debattinnlegg (59-68) samt et antall medieoppslag (71-80). I tillegg er det skrevet to eksterne rapporter der *Ungdom i Svevet* er evaluert (69-70).

der ungdommene arbeidet med spørsmål som: *Hvor*

dan bør hjelpeapparatet møte unge? Hva trenger voksne kunnskap om? Hvem har dere tillit til? Hvordan forebygge mobbing? Hvilke hjelpetilbud kjenner du til? Hva savner du? Hva kunne vært bedre? Hvordan oppdager du at venner har det vanskelig? Hvordan er det å oppsøke hjelp? Hva hindrer deg å be om hjelp? Vi fikk være tilstede da ungdommene presenterte sine tanker og refleksjoner i plenum. Vi ba også ungdommene eksplisitt om å komme frem til noen gode råd til alle voksne som kommer i kontakt med ungdom gjennom arbeidet sitt.

Noen av rådene fra ungdommene er: *Voksne må stille spørsmål som finner frem til kjernen i problemet, og de må snakke med de unge uten å ha en fasit. Dette har med makt å gjøre. Spørsmål kan lukke helt dersom den som spør er nedlatende eller spydig. Voksne må også vite at det spørsmålet flest unge lyver om er «hvordan har du det?» Derfor må voksne fortsette å spørre, for du kan se når en ungdom ikke har det bra. Ungdommene var også opptatt av forhold som: Det er vanskelig å finne den rette personen å prate med, en du kan stole på, en som forstår, en som finner en løsning som ikke slår deg tilbake eller løsninger som ikke passer til problemet. Man blir ekstremt sårbar når man innrømmer noe, man kler seg helt naken. Og du vet aldri om noen kan bruke dette mot deg.*

Andre fylker

Som tidligere vist har vi vært i kontakt med alle fylker, og deltatt på en rekke samlinger og aktiviteter i tillegg til de som her er vist som eksempler.

Forskning og forskningsformidling har pågått både lokalt og nasjonalt, og internasjonalt.

Lokalt og nasjonalt: Nærheten til enkelte prosjekt og prosesser kommer først og fremst til uttrykk i de mange tema- og veiledningsheftene som er utarbeidet. Når en forsker følger en prosess nært og over tid samtidig som hun reflekterer, diskuterer og dokumenterer sammen med de øvrige deltakerne, får hun også mulighet til å skrive tekster som fanger det lokale

og unike. Når dette så settes inn i en bredere faglig kontekst blir produktet veiledere og temahefter som kan brukes av mange. Temaheftene dekker ulike felt som eksempelvis unges involvering i kommunereformen (36), nærvær i skolen (40, 43), barnevern for barn (47), veiledning i Nav (46), unges involvering i kartleggingsarbeid (44) og oppsøkende ungdomsarbeid (34).

Forskningsvirksomheten har også hatt sin lokale forankring i forskningsgruppen Unge i risiko ved Universitetet i Nordland. Gruppen som består av 17 forskere fra tre fakultet er bredt faglig og tematisk sammensatt. Medlemmenes faglige interesser omfatter blant annet marginalisering, medvirkning, barnevern, skole/ frafall, arbeidsliv, ungdomskultur, aktivitet, selvskadning, vold, rus, foreldrearbeid, miljøterapi, seksualitet, minoritet/ majoritet. Flere av gruppens medlemmer er bidragsytere til antologien *Sett, hørt, forstått?* Om møter med unge i sårbar livssituasjoner (2).

Den nordiske tilknytningen finner vi i *Nordisk nettverk: Unge i risiko* som ble etablert i 2013. Nettverket

som ble igangsatt på inspirasjon fra *Ungdom i Svevet* består pr i dag av 35 forskere og fagpersoner fra 17 ulike nordiske institusjoner. Medlemmene er primært kvalitativt orienterte forskere som alle er opptatt av unge i risiko, unge i sårbare posisjoner og/ eller ungdom som står overfor vanskelige overganger på veien mot voksenlivet. Målet med nettverket er å utvikle en syntese av kvalitative forskningbidrag og slik styrke kunnskapsgrunnlaget for arbeid med unge ut fra en kvalitativ forskningsposisjon (3).

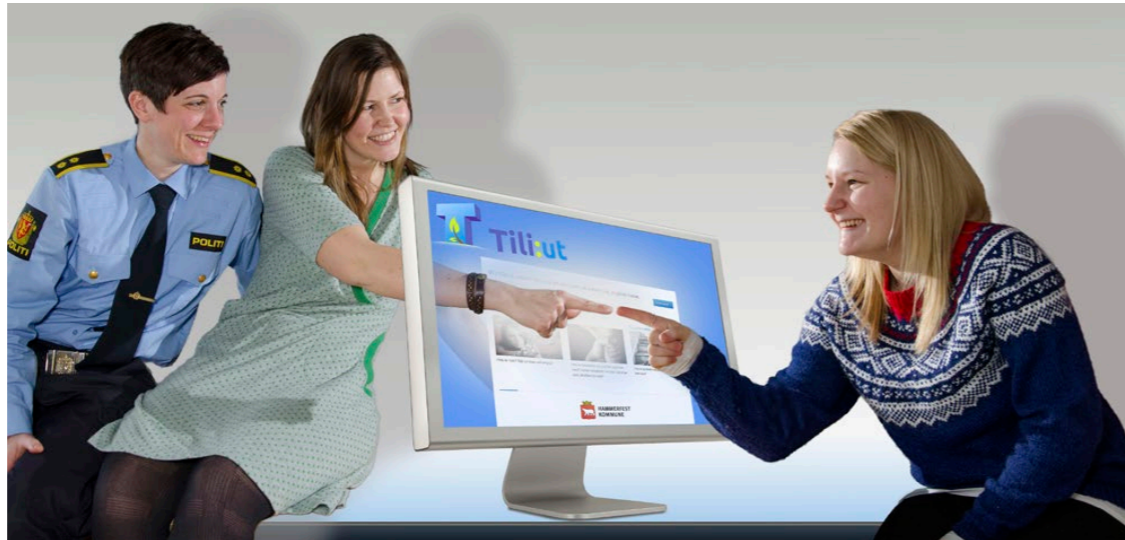
Vi har også etablert flere internasjonale forskerkontakter blant annet med University of York og Liverpool University (England), University of Ljubljana (Slovenia), Technische Universität, Darmstadt (Tyskland), University of Edinburgh (Skottland), Roskilde Universitet (Danmark), Hellenic Open University (Hellas), Labour Institute of the Greek General Confederation of Labour, (Hellas) og Metropolitan Research Institute, Budapest, (Ungarn).

Illustrasjon: Hannah Annie Solvær

Bilder fra magasinet Norge rundt med

FINNMARK

OPPLAND

SØR-TRØNDELAG

OSLO

SOGN OG FJORDANE

ROGALAND

VESTFOLD

ØSTFOLD

NORD-TRØNDELAG

Illustrasjon: Andrea Huvik Drevatne

Illustrasjon: Dorothea Ripnes

Tematiske hovedområder

I den følgende teksten vil vi trekke frem noen av de temaene som har stått sentralt gjennom hele perioden. Før enkelttema beskrives vil vi understreke at hele virksomheten har vært fundert i et tenkesett og et sett verdier som også ligger til grunn for vår faglige plattform (se pkt. 2). Vi skal ikke inn og skape endring, men vi kan tilrettelegge og støtte endring. Vi kan heller ikke skape medvirkning i den enkelte kommune eller i det enkelte tiltak, men vi kan etter spørre, oppfordre og gi kunnskapsstøtte på veien mot medvirkning. Medvirkning som tanke ligger før medvirkning som handling – "du må tenke det for å gjøre det". Vi ser også det lokale eierskapet som grunnleggende viktig - lokalkunnskap er nødvendig for å definere behov, se lokale løsninger og etablere tiltak som passer for egne unge i eget samfunn.

Når det er sagt, er det enkelte tema som har stått særlig sentralt i *Ungdom i Svevet*. Disse som tangerer både praksis, fagutvikling og forskning er *medvirkning*, *begrepsbruk*, *virksomme møter*, *anerkjennelse* og *endring av praksis*:

MEDVIRKNING

En av grunnpilarene i FN's barnekonvensjon er barn

og unges rett til deltakelse. I konvensjonens §12 kan vi blant annet lese:

Partene skal garantere et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i alle forhold som berører barnet, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i forhold til dets alder og modenhet.

Barn og unge har dermed en selvstendig rett til å bli hørt i spørsmål som angår dem, i tillegg har de en unik kompetanse om hvordan det er å leve og vokse opp i dagens samfunn. En kartlegging utført i flere Nordlandskommuner² viser at det er store utfordringer knyttet til barn og unges medvirkning i utvikling av tjenester, et inntrykk som forsterkes gjennom tilbakemeldinger fra fylkesmenn i flere av landets fylker (se pkt. 2.2).

Gjennom ratifisering av konvensjonen har Norge også forpliktet seg på å utvikle og gjennomføre programmer for å fremme barns og unges meningsfylte

² Kartleggingen er gjennomført av Fylkesmannen i Nordland som et ledd i satsingen "Vårres unga, vårres fremtid", etter modell fra Sjumilssteget i Troms.

deltakelse i beslutningsprosesser, både i familien, på skolen samt på lokalt og nasjonalt nivå. FN's barnekomitee påpeker nødvendigheten av at myndighetene har direkte kontakt med barn og unge, og ikke bare med deres organisasjoner eller institusjoner. Landene oppfordres til å oppmuntre unge til å danne seg synspunkter på et fritt og selvstendig grunnlag, og sørge for et miljø som gjør det mulig for dem å bli hørt. Komiteen foreslår videre at unge bør få støtte og oppmuntring til å opprette egne organisasjoner og sette i gang egne tiltak som de selv står i spissen for, for slik å skape rom for meningsfylt deltakelse og representasjon.

Det er flere grunner til å fremme unges medvirkning. Det er viktig for oss som samfunn å få innsikt i hvordan unge opplever sin hverdag, blant annet for å utvikle bedre tjenester. En oppsummering av EUs ungdomsforskning gjennom 20 år (European Commission 2009) viser at ungdoms aktive deltakelse i planlegging og utforming av tiltak øker sannsynligheten for tiltakets treffsikkerhet. Det ligger også en egenverdi i styrking av barn og unges medvirkning. Det er en fare for at utviklingen av et ekspertsamfunn bidrar til å gjøre barn og unge til objekter for voksnes intervensjon, der ulike profesjoner kappes om å definere hva som skal gjøres med barn og unge. Vi trenger å finne nye måter å utvikle og styrke de unges egen kunnskap om hvordan de selv kan møte utfordringer, og hvordan vi som voksne kan støtte opp om dette.

Gjennom de senere år har det skjedd store endringer i måten vi tenker om og forstår barn og unge. Det er nå en økende oppmerksomhet mot humanisering, individualisering, brukertilpasning og demokratisering

(Winswold og Solberg 2009). Barn oppfattes i stigende grad som aktive og kompetente aktører med unike erfaringer og som viktige bidragsytere i samfunnet. Barn forstås ikke lenger bare som objekter eller mottakere, men også som subjekter med egne rettigheter og meninger. Ved å forstå barn og unge som medborgere ser vi dem som en del av et større felleskap med tilhørende rettigheter og gradvis plikter.

Ytterligere fire begrunnelser for medvirkning kan tilføyes: *Demokratibegrunnelsen* viser til at saker blir bedre belyst og fundert ved at unge inkluderes i prosesser, og deltakelse kan føre til at unges demokratiske ferdigheter utvikles. *Lokalsamfunn og stedsutviklingsbegrunnelsen* understreker at unge kan spille viktige roller i utvikling av lokalsamfunnet, og komme med andre løsninger enn de voksne kan. Samtidig kan medvirkning bidra til å styrke de unges stedstilhørighet og trivsel, noe som igjen kan bidra til at lokalsamfunnets attraktivitet styrkes. Gjennom *kulturpolitiske begrunnelser* vektlegges det kreative mangfold. Til sist vil *sosialpolitiske begrunnelser* vektlegge sosial tilhørighet og selvaktelse. Medvirkning som prosess kan understøtte unges dannelsesprosesser, og prosessen kan i seg selv skape forbindelsesledd og fungere som forbindelsesledd (møter) mellom unge og voksne (Thomas 2007:199).

Dersom vi tar medvirkning på alvor innebærer det at de unge både skal være med, og at det de bidrar med skal få virkning. Det kan være en fare for at medvirkning kun blir symbolsk dersom en gjennomfører aktiviteter uten å tenke ordentlig igjennom på hvilken måte en har tenkt å bruke de innspillene som man får i etterkant. For at de unge skal oppleve at de blir

Illustrasjon: Kaia Elnæs Jenssen

Illustrasjon: Carina Leite Hansen

tatt på alvor, er det viktig at de erfarer at deres engasjement er av betydning. (33, 37, 38, 40, 44, 47, 57)

Medvirkning – et eksempel

Sånn vil vi ha det var en temakafe i Bodø. Bakgrunnen var arbeidet i Risikograppa som besto av representanter fra NAV, Fylkeskommune, KS, Ung i Nordland, Husbanken, Bodø og Brønnøy kommuner, Høgskolen i Bodø og Fylkesmannen i Nordland. Gruppas mandat var å foreslå strukturer for et langsiktig og forpliktende samarbeid mellom sentrale aktører i Nordland for å sikre tidlig intervensjon og hjelp til ungdom i risiko.

Formålet med temakafeen var å skape et møtested mellom unge og voksne, samt utvikle felles fokus og visjon. Resultatene skulle brukes i Risikograppas videre arbeid. To klasser ved Bodø videregående skole ble invitert sammen med ledere og ansatte i ulike etater som yter tjenester for barn og unge. Alle ble ønsket velkommen i døra og fordelt på bord – fire unge og fire voksne på hvert. Etter noen enkle leker for å bli bedre kjent, introduserte vi tanker bak og planer for gjennomføring av temakafeen.

På hvert bord lå det gule lapper, penner og tusjer, og hvert bord arbeidet med ett av de fire temaene; fritid, helse, skole/ arbeid eller bolig. En kafevert hadde ansvar for å holde oversikt, dra i gang samtalen rundt bordet, involvere deltakerne i samtalen og sørge for at innspillene blir notert ned. Senere roterte gruppa til neste bord og nytt tema, mens kafeverten ble sittende. (41) Gruppene arbeider så med *Drømmetreet*, et bilde på en ønsket fremtid, den fremtiden gruppa ønsker å strekke seg etter. I stammen på treet beskrives ønskesituasjonen. I røttene skrives de livgivende faktorene: Hva må vi gjøre for at det skal bli slik? Hva kan unge selv gjøre, hva kan de voksne, skolen eller andre gjøre? I trekrona beskrives hvordan det vil kunne blitt dersom vi fikk dette til. Her er det drømmen som beskrives. *Det er nyttig for oss som jobber med forskjellige tiltak som angår unge, å faktisk snakke med ungdommen. Ofte sitter vi jo i møter med like-sinnede, og blir enige i våre egne argumenter. Det å snakke med unge gir nye perspektiver, så en av de voksne i etterkant av temakafeen.*

UNGE I RISIKO ELLER UNGE I SVEV?

Begrepsparet unge og risiko opptrer hyppig både i politiske og faglige tekster, da ofte tematisert som ungdommers utenforskap. Ungdom som befinner

seg utenfor skole, arbeidsliv eller aktivitet er et stort og økende problem i Europa, noe som medfører store menneskelige og økonomiske kostnader. Politiske tekster har gjerne form som program som skal forebygge, overkomme eller avhjelpe dette kostbare utenforskapet. Også i faglitteratur er ungdom i risiko et tilbakevendende tema. Risiko knyttes gjerne til kriminalitet, arbeidsløshet, uhelse og seksuell atferd, tidlig graviditet, rusmisbruk, skole dropout og minoritetstematikk. Til tross for variasjon i tema viser tekstene med enkelte unntak til aktivitet og atferd som kan medføre fare for ungdom og/ eller samfunn, og som derfor må unngås eller overkommes.

Vi ble tidlig utfordret på hvilke ord og betegnelser vi brukte om de unge vi møtte. Flere unge opplevde det som ubehagelig å bli kalt unge i risiko. Betegnelsen peker på det som mislykkes, og det vi antar de ikke får til i fremtiden. Ungdommens ubehag inspirerte oss til å lete sammen med de unge etter nye betegnelser, noe som endte opp med 'svevet'. Tanken er at alle ungdommer er i svev, og i en livsfase der de beveger seg fra noe til noe annet. Det kan være et 'svev' mellom ulike skoleslag, mellom to eller flere vennemiljø, eller mellom bosted. For noen er svevet mer utrygt enn for andre, og landingsforholdene kan også variere. Vi har sett at svev ble et begrep som signaliserte flere muligheter og større oppdrift enn begrepet

Forsknings- og utviklingsprosjektet 'Ungdom i Svevet' ble gjennomført i 2007- 2010, i samarbeide mellom blandt annet universitet i Nordland og 9 kommuner i Nordnorge. Det hadde til formål at kortlægge, afprøve, dokumentere og formidle viden om virksomme måder, metoder og samarbeidsformer i forhold til unge, der oplever problemer i skolen, arbeidet, familien, økonomi og relationer til jævnaldrende.

Prosjektet inndrog systematisk de unge selv, i utvikling af tilbud, i forskningsarbeidet og i dialogen med de berørte lokalsamfund, hvor de holdt oplæg og var i dialog med lokalsamfundets nøgleaktører. Dette betød at de unges perspektiver og erfaringer fik en central plads, og flere kommuner har fastholdt ungeinddragende aktiviteter efter projektets ophør. Læs mere i Follesø, 2011.

En af de helt centrale og afgørende faktorer for at inklusion i lokalsamfundet lykkes, er inddragelse af dem det handler om. Det gælder først og fremmest de unge, som oplever udfordringerne på egen krop. Forskning i indsatser, der understøtter en vellykket overgang til voksenlivet for unge med psykosociale vanskeligheder peger på, at aktiv involvering af de unge, og inddragelse af deres egne erfaringer og perspektiver er afgørende for succes (Follesø et al. 2011; Wattar et al. 2010). Når det lykkes, giver det adgang til unik viden om unges oplevelser af tilhørsforhold, deltagelse og indflydelse i det lokalsamfund, hvor de lever. En viden, som kan være afsæt for dialog med lokale aktører med henblik på at finde bedre måder at varetage unges interesser og ønsker, i samarbejde med civilsamfund og offentlige systemer (Follesø et al. 2011). Desuden kan deltagelsen i sig selv fremme en positiv proces mod bedring, inklusion og deltagelse (Berliner et. al, 2010; Follesø et al. 2011)

(Neidel, Agnete m.fl (red) (2013 s.27).

risiko, og vi så tidlig at dette var en formulering som både ungdommer og ledere likte. Samtidig syntes begrepet å kommunisere godt til omverdenen. (21)

Unge i svev – et eksempel

Tekster fra *Ungdom i Svevet* er referert til av flere andre forskere. I NOVAs temanotatet *Ungdom, frafall og marginalisering* (Sletten, Aaboen og Hyggen 2013) drøftes blant annet hvilke begrep vi bruker om unge i sårbare livssituasjoner, og hva begrepene kan signalisere. Også her vises det til *Ungdom i Svevet*, og selv om æren her feilaktig er tilskrevet Nordlandsforskning og ikke Universitetet i Nordland, tar vi denne teksten med:

Dynamiske aktører og passive ofre: Ulike betegnelser på ungdom som ikke fullfører videregående opplæring rommer ulike forståelser av aktørskap og normative valg. Et begrep som *fracfall* signaliserer for eksempel at den unge – sannsynligvis ufrivillig - faller fra et opplæringsløpet som det er forventet at de aller fleste skal gjennomføre. Betegnes disse ungdommene derimot med begrep som *slutting* eller *sluttete* får vi i større grad inntrykk av at det å avbryte utdanning er en aktiv handling. Endelig

signaliserer begrepet bortvalg at det å ikke gjennomføre videregående opplæring kan være et bevisst, og til og med legitimt valg, for en del unge.

Mer generelt trekker mange av betegnelse på unge utenfor opplæring og arbeid sterkt på metaforer knyttet til rom, som *unge utenfor*, *utenforskap* eller *unge på kanten* (Harsløf & Malmberg-Heimonen 2013). Mens de to førstnevnte betegner en statisk situasjon der noen allerede er utelukket fra det «gode selskap», signaliserer unge på kanten i større grad et dynamisk element. Dette er unge som både har potensiale til å hente seg inn igjen, og som står i fare for å havne varig utenfor. Tilsvarende kan ulike begreper i større eller mindre grad legge vekt på muligheter og begrensinger i de unges situasjon. I et norsk forskningsprosjekt har Nordlandsforskning for eksempel valgt betegnelsen *ungdom i svev*, framfor *ungdom i risiko* på unge utenfor opplæring og arbeid. (Sletten og Hyggen 2013)

DET VIRKSOMME MØTET

Hva er virksomt i møte med unge som sliter? Dette spørsmålet har mange og ulike svar. Mens noen vil reservere *virksomme tiltak* for innsatser basert på dokumentert effekt og sannsynlighet for virkning

knyttet til evidensbasert praksis (se bla Ungsinn³), har vi valgt å anlegge et nedenfra-perspektiv. Vi har ikke primært lett etter forekomster, tall og hyppighet, men etter det unge selv har erfart som viktig og virksomt når livet har vært vanskelig. Dette forstår vi som avgjørende kunnskap for at en hjelper skal kunne vite hvordan hun/han skal kunne støtte og hjelpe den unge. (33, 34, 35)

Et gjennomgående tema i de unges fortellinger handler om møter: Om gode møter, vanskelige møter, vonde møter og ikke-eksisterende møter. I boka Sett, hørt og forstått? Om profesjonelle møter med unge i sårbare livssituasjoner har vi identifisert følgende fire nøkkelbudskap basert på de unges fortellinger: Se meg, hør meg, gjør noe og skap vendepunkt.

Møtet – et eksempel:

Kevin var en ungdom på drift. Han hadde opplevd mobbing både i barnehage og skole, og følte hat og mistro til voksne og verden omkring seg. Hans møte med sosialarbeideren Marianne, beskriver han som et vendepunkt. Det startet med en telefonsamtale, hvor Marianne ringte og lurte på om det var noe han trengte hjelp til. Kevin var skeptisk, men det var noe med måten hun inviterte på, som gjorde han nysgjerrig. Likevel var det vanskelig å dra og møte Marianne: *De trappetrinnene der, de var steintøff. Jeg hadde utrolig mye hat når jeg gikk opp. Det var akkurat som ... som en følelse av at de også ville lure meg. De ville ikke meg godt. Jeg følte meg lurte av alle. Jeg stolte ikke på noen. Det jeg trodde var det at jeg kom dit, så fortalte jeg min del av historien, så ble det latterliggjort bare sånn.. ja, for det skjer jo. Det har jo skjedd. Det var det jeg var redd for. Dette første møtet ble likevel annerledes: ... det var ikke sånn jeg hadde trodd. Når jeg gikk opp trappa begynte jeg jo å skjønne at... det føltes ikke som at det var et bygg som de andre kommunale byggene. Det var ikke sånn nyoppussa med en pling – disk og nye lokaler som lukter nytt og folk står dermed presise rutetabeller og sånt... det var ikke noe sånt piss, det var liksom som at huset åpnet opp til meg, jeg følte meg mer som hjemme, sånn hjemmefølelse som du får når du er hos bestemor, for eksempel. Det var skikkelig koselig, og... og så se de omgivelsene som var der, måten de har laget seg til, det var akkurat som om Marianne stod i takt med huset. Det var liksom varm velkomst, det var liksom... sånn som det skal være hjemme. Han var fortsatt skeptisk til å ta imot hjelp, men etter en tid skjedde det noe som endret det hele. Kevin var syk og lå hjemme alene da Marianne ringte: *Så spurte ho om det var noe jeg trengte hjelp til, så sa jeg at ja, om du hadde hatt et brød eller noe sånt jeg kunne fått, så hadde det vært kjempegreier.**

³ Ungsinn er en nettside driftes av Regionalt kunnskaps-senter bor barn og unge – nord (RKBU Nord) ved UiT Norges arktiske universitet på oppdrag fra Helsedirektoratet.

(ler) Og det som var så løylig med dette var at hun dro ned og kjøpte hamburger til meg... men selv om den burgeren var svidd, og det var ikke noe spesielt god hamburger, men den var god likevel... den var gitt med så godt hjerte at burgeren var veldig god, så... jeg kommer ikke til å glemme den dagen. Hun kom på ettermiddagen da hun hadde fri. Det i seg selv gav meg enda mer tillitt til at... Herregud, hun bryr seg jo! Det betydde enormt. Enormt. Det var et magisk øyeblikk. (Follesø og Halås, 2010).

ANERKJENNELSE

De ungdommene som vi har møtt forteller blant annet om følelser av å ikke bli verdsatt, ikke bety noe eller ikke høre til. De forteller om opplevelser av å stå på utsiden av felleskap og av utenforskap. Axel Honneths (2008) tanker om anerkjennelse gir noen gode perspektiver å tenke med i møte med dette. Han beskriver anerkjennelse slik den fremstår i samfunnets tre interaksjonssfærer: *privatsfæren, den rettslige sfære og den solidariske sfære*. Det handler om en opplevelse av at noen bryr seg om deg, at du har samme rettigheter og plikter som andre og at du er en del av kulturelle, ideologiske og arbeidsmessige fellesskap i samfunnet. For å kunne leve et godt liv er det ifølge Honneth nødvendig å oppnå anerkjennelse innen alle de tre sfærene. Dette er en forutsetning for å utvikle selvtillit, selvfølelse og selvaktelse. Han peker på hvordan fravær av anerkjennelse kan medføre at mennesker krenkes. Anerkjennelse inneholder både erkjennelse og tilstedeværelse. Dette viser til både tanke og handling, og det handler både om å se og å bli værende hos den personen som trenger det, noe som er prosesser som krever tid (Bae og Waastad 1992, Follesø 2010).

Et slikt perspektiv på de unges fortellinger, hjelper oss til å rette oppmerksomheten mot noen av de grunnleggende premisene for at vi skal lykkes med å skape endring som er å bli sett, verdsatt og være en del av felleskap. Ungdommen fremhever de voksne de møter som svært betydningsfulle. Et eksempel er elevene i Telemarks opptatthet av lærerens betydning. (40) De trengte ikke nær kontakt med alle lærerne, men de trenger den ene gode: *- Vi trenger ikke være tett på alle lærerne, men hvis en lærer hadde vært den gode kontakten, hadde det gjort underverker!* I mye av det som elevene formidler går det igjen at læreren både må vise respekt og forvente respekt tilbake. De må bry seg og vise interesse for elevene, som en sa: *- Vi elevene kjenner det på oss og i oss om læreren ser oss og bryr seg.*

Videre handler det om opplevelsen av å være et fullverdig medlem av samfunnet og få ta del i fellesskap. Ensomhet, isolasjon, stigmatisering og opplevelse av usynlighet er tema flere ungdommer tar opp. Ungdommene vi har møtt har behov for å være en del av felleskapet, av å føle tilhørighet og bli tatt imot. De ønsker å bety noe for felleskapet, de ønsker anerkjennelse gjennom at det de har å bidra med etterspørres, og inngår som noe som er nyttig og produktiv i en større samfunnsmessig sammenheng. Det å fungere i sosiale felleskap handler om å forstå, delta i og beherske sosiale normer som ønskedige innenfor den sammenhengen en står i (Stray, 2012).

Selv om en ungdom har en god relasjon til sin miljøarbeider i sitt avgrensede tiltak, står mye på spill dersom ungdommen aktivt utestenges fra andre viktige arenaer. Anerkjennelse som tilnærming inviterer til å tenke vidt. Ungdom bor og lever i et lokalmiljø som kan fremme eller hemme sine medlemmers muligheter for anerkjennelse. Flere ungdommer forteller om hvordan det å bli møtt på nye måter i lokalsamfunnet, som ved at folk er begynt å hilse på dem, har vært med å skape et rom for og muliggjort endring. Å forstå ungdom i svihtonsonen som ungdommer i et lokalmiljø krever en bred innsats, hvor det er betydningsfullt å involvere større deler av et lokalmiljø. (1, 18, 27, 34)

HVORDAN BIDRA TIL ENDRING AV PRAKSIS?

Ungdom i Svevet har hatt som ambisjon å være mer enn et prosjekt. Vi har også ønsket å bidra til endring av praksis, og hvorvidt vi har lyktes med denne ambisjonen kan bare tiden vise. Det vi imidlertid kan si noe om nå, er hvordan vi har arbeidet i retning av mulige endringer. Dette gjør vi gjennom å vise noen av våre grunntanker om og prinsipper i endringsarbeid: Forankring og forandring, tilrettelegging for dialog, lokalt eierskap og betydningen av et felles blikk. (12, 16, 52)

Forandring og forankring

Et prosjekt kan være nyttig og hjelpsomt mens det varer, men har begrenset verdi dersom det ikke videreføres. Vår forståelse av forankring har dreid fra å være en diskusjon rundt videreføring av prosjekt som sådan til å handle om hvordan prosjekterfaringer kan forankres i et kommunalt tjenesteapparat. Et mål kan være at erfaringer fra prosjekt kan føre til læring og forandring av organisasjonen som helhet. I de prosjektene som synes å lykkes med dette, kan vi

se noen felles grep. For det første handler det om at prosjektet og prosjektledelsen har sin forankring hos kommuneledelsen, med et tydelig mandat som kan åpne dører hos de nødvendige samarbeidspartnere. Videre er det viktig å tenke prosjektets omstillingsarbeid i sammenheng med kommunale planer, som eksempelvis oppvekstplan. Dernest handler det om en forståelse av prosjektarbeid som et langsiktig prosessrettet utviklingsarbeid som berører hele oppvekstfeltet i en kommune. Det innebærer en forståelse av prosjektarbeidet som forandringsarbeid, med fokus på prosess og læring. Det betyr også et perspektivskifte fra å tenke implementering av prosjekterfaringer i etterkant, til å tenke involvering av ungdom og samarbeidspartnere allerede fra starten av prosjektet.

For å lykkes med tiltak overfor unge i sårbare livssituasjoner er det nødvendig å være oppmerksom på både horisontale og vertikale prosesser på individ-, kommune-, fylkes- og nasjonalt nivå. Horisontale prosesser handler om tverrfaglig samarbeid mellom ulike tjenester og mellom offentlige og frivillige, mens vertikale prosesser handler om at man for å lykkes på et nivå, er avhengig av at ting fungerer på de andre nivåene.

Tilrettelegging for dialog

Et viktig arbeid for *Ungdom i Svevet* har vært å tilrettelegge for dialog fagfolk imellom, samt mellom unge og fagfolk. Dette gjenspeiler vår grunnleggende forståelse av at det ikke er vi som kan skape endring, men at vår oppgave – og vår mulighet – er å legge til rette for gode og kreative møteplasser. Ønsket om en slik tilrettelegging har preget arbeidet fra første dag og første samling, noe som kan illustreres gjennom en tekst skrevet etter den aller første samlingen – en reise fra Bergen til Bodø:

Vi er på Hurtigruta en vakker vårdag midt i april i 2007. Om bord finner vi en sammensatt forsamling – noen kjenner hverandre fra før, er andre helt nye for hverandre. Her er de som skal bli prosjektledere i de ni Nordlandskommunene, her er representanter fra tre direktorat samt en god håndfull forskere. På veien fra Bergen mot Bodø skal vi jobbe sammen om forskning og fagutvikling. Vi spør om hva vi sammen ønsker svar på, om hvordan det kunne være lurt å lete etter disse svarene, hva vi forventer av hverandre, og hva vi enkeltvis og som grupper ønsker å bidra med. Vi jobber i plenum, i grupper og helt alene. Med skriveboka i fanget og utsikten åpen til hav og himmel kan det tenkes mange viktige tanker. Også helt alene.

Denne starten illustrerer også et annet tema vi har

arbeidet med gjennom hele prosjektet: Å jobbe i fellesskap om forståelser, prosesser og tiltak, samt å tenke fagutvikling og forskning som to parallelle – tidvis også overlappende – prosesser. Da prosjektet gikk mot slutten i 2009 skrev en av kommunens prosjektledere denne teksten til oss:

Ungdom i Svevet har vært en lang prosess hvor vi ble invitert med på et løp: *Bli med oss! Vi har noen tanker og visjoner som skal realiseres.* Så viser dette løpet seg å være noe helt enestående. Det knytter sammen mange ulike aktører, vi tenker, diskuterer, prøver det ut og dokumenterer. Det har vært en prosess hvor aktørene har utviklet seg underveis, og resultatet er et bedre tilbud til barn/ unge som er i behov av støtte fra det offentlige. Hadde dere spurt meg om hva Ungdom i Svevet var for noe om 3-4 år siden, på det første møtet, så kunne jeg ikke svare på dette, fordi jeg ikke visste hva det var. Spør dere meg i dag, så er det for meg noe som kan realisere noe bedre for de barn/ unge som sliter. Nettopp fordi det omhandler så mye, det er ikke noe enkeltstående, men summen av en helhet, eller elementer av den, hvor målet er å gjøre det bedre!

Vi har vært særlig opptatt av å bringe ungdoms stemme inn i dialoger. Enten ved at de selv er direkte representert, eller gjennom at deres perspektiver blir ivaretatt på andre måter som gjennom film, tekster eller muntlig formidlet. Det er ofte påkrevd med tilrettelegging før ungdom kan bli hørt, og dette er de voksnes hovedansvar. Når vi i prosjektet har vært opptatt av hvordan vi som voksne kan bidra til å styrke og fremme de unges medvirkning og deltakelse, har dette blant annet handlet om å etablere gode møtesteder. Gode møtesteder kjennetegnes av en mest mulig likeverdig dialog der de unges stemmer blir hørt. Det de presenterer bidrar til at noe skjer gjennom:

1) Å etablere møtesteder hvor unge får muligheten til å komme til orde. Her har vi gjort oss gode erfaringer med bruk av temakafe eller dialogkafe som en slik arena.

- 2) Å legge til rette for en mest mulig likeverdig dialog, ved å ta i virkemidler og møteformer på de unges premisser. Dette kan handle om å ta i bruk aktiviteter og mer kreative tilnærminger som foto og film.
- 3) Å gjøre det mulig for de unge å få en stemme. Dette ved å støtte og legge til rette for de unge slik at de blir stand til å kunne få uttrykke sine synspunkter. Dette kan være gjennom forberedelser sammen med de unge i forkant av dialoger, hvor man har arbeidet sammen med de unge på hva de kan formidle, eller ved hvordan man tilrettelegger selve dialogene.
- 4) Å være en som får noe til å skje i etterkant, ved at de voksne tar ansvar for at noen lytter til innspillene og at de blir anerkjent og responder på som interessante. Som en av de unge i en kafe sa det så treffende, da hun lurte på: «Blir det vi sier diskutert?» (1,44)

Lokalt eierskap

En betydningsfull faktor for at et ungt menneske skal lykkes i livet sitt er at det har en god tilhørighet til sitt lokalmiljø. Et hvert menneske bor i sitt nabolag og sin kommune, og det er der både trivsel og mistriivsel kan utvikles. Vi ser at det får mindre betydning om et enkeltstående tiltak lykkes dersom jenta eller gutten vantrives på skolen, på skoleveien, på butikken eller på gata. Det lokale eierskapet er, som vi tidligere har pekt på, viktig for å finne gode lokale tiltak. Det er det ene. Det andre er at et lokalt eierskap har større mulighet til å se sammenhenger mellom ulike tiltak, samt mellom enkelttiltak og lokalmiljø.

Ungdom i Svevet har oppfordret og understøttet lokalt eierskap på ulike måter. For det første er det hvert fylke, kommune eller tiltak som har definert sine utfordringer og mål. I disse prosessene har vi etter ønske bidratt med ideer og spørsmål. For det andre har vi støttet gjennomføring av tiltak (dialogmøter, temakafeer etc.) heller enn å ledet dem. Noen steder har vår ledelse vært et eksplisitt ønske som vi har imøtekommet. Samlingene har da vært gjennomført sammen med lokale aktører slik at de selv kan gjøre noe tilsvarende senere. For det tredje er store deler av publikasjonene utarbeidet sammen med unge og/ eller fagfolk, og de er også hel- eller deleiere av disse.

I sin evaluering av *Ungdom i Svevet*s prosjektperiode

hvordan har du det?
hva gjorde du idag?
HVORDAN GÅR DET?

Illustrasjon: Lena Amalia Richter

skrev Tufte (2011) følgende om lokalt eierskap, basert på intervju med prosjektledere:

Det er heller ingen som uttrykker at det sammenbindende prosjektet på noen som helst måte har hatt en styrende rolle overfor eget prosjekt. De som uttaler seg om dette sier at styring av eget prosjekt har vært lokalt og gjennom lokal styringsgruppe. Et prosjekt sier at to fra ledertrioen var invitert inn en gang man innad i prosjektet var uenige om veien videre for prosjektet. Prosjektleder der sier at deres tilstedeværelse muliggjorde at man ble enige, mer enn at de på noen måte tok over styringen. Slik forstår jeg at det har vært tydelig avgrensninger på roller og posisjoner. En informant uttrykte at prosjektleder for hovedprosjektet jo kunne ha styrt mye mer, men at hun var veldig opptatt av at kommunene skulle få det til lokalt. Prosjektlederne skulle selv ha ansvar lokalt. Man skulle "...lage og bygge på egne erfaringer(...). Eierskap skulle være i kommunene selv. Løsningen skulle være lokalt." (Tufte 2011 s. 23-24)

Felles blikk

Mange prosjekt og satsinger er knyttet til enkeltetater og tjenester – som skole, barnevern, helse etc. Gjennom de senere år har en rekke offentlige utredninger og meldinger pekt på store samhandlingsutfordringer mellom offentlige tjenester der koordinering og godt samarbeid beskrives som avgjørende forutsetninger for at et samlet tilbud til barn og unge skal

fungere.⁴ Det er ikke tilstrekkelig at enkeltdele av tilbudet fungerer godt, dersom det svikter i andre viktige ledd. Unge i sårbare overganger og livssituasjoner trenger både gode enkelttjenester og tjenester som samhandler.

Vi har vært opptatt av at mange deler et felles ansvar for unge, både offentlige og private aktører. Ved å samle dem som har kunnskap om tjenester ungdom trenger, blir det lettere å finne riktige og gode tiltak. Samling på tvers av tjenester og etater er ikke noe nytt, og som vist finnes en rekke utfordringer i et slikt arbeid. Vi har ikke vært så opptatt av hvem som har ansvar for hva, og vi har heller ikke invitert til samarbeid der ansvarsfordeling og grenseoppganger mellom etater er utgangspunkt. Derimot har vi arbeidet mye med å skape et felles blikk, eller en felles forståelse av hvem de unge er og hva de trenger. Når blikket er på de unge, og ikke på hverandre, kan det være lettere både å presentere seg og sine tilbud – ikke i konkurranse til de andre, men i samarbeid med dem.

⁴ Se blant annet St.meld. nr. 14 (2002-2003), NOU 2005: 3, St.meld. nr. 47 (2008-2009), NOU 2004: 18, NOU 2005: 3 og St. meld. 26 (2014-2015).

Illustrasjon: Kristine W. Theting

Ungdom i Svevet – hva har vi lært?

Etter nærmere ni år med *Ungdom i Svevet* sitter vi igjen med ny kunnskap, nye tanker og mange ettertanker. Også vi har vært i svev, i den forstand at vi ikke alltid har visst nøyaktig hvor vi var, hvor vi skulle og hva resultatene av arbeidet vårt ville bli. Slik usikkerhet er nødvendig dersom løsninger virkelig skal skapes i fellesskap. En av de viktigste lærdommene vi tar med oss videre er hvor mange muligheter som finnes når unge får være premissleverandører, medvirkere

og medskapere av kunnskap. De unge kan lære oss hva som støtter nærvær på skolen, hvordan unge ønsker å bidra i eget lokalsamfunn, hva som skaper utenforskap og hva som inkluderer. De har gitt oss nye løsninger. Vi hører og leser at flere er opptatt av de unges stemmer, deres meninger og løsninger. Det er bra. Vi håper og tror at også vårt engasjement har bidratt til dette.

For at ungdoms stemmer skal kunne høres trenger vi voksne som etterspør, tilrettelegger, muliggjør og synliggjør deres stemmer overfor beslutningstakere. Et eksempel på tilrettelegging finner vi i Mandal kommune der de har tatt i bruk et eget symbol i kommunale plandokument. Symbolet har ordlyden *Hva barn og unge har på hjertet*, og indikerer at man har innhentet barn og unges synspunkter og meninger i saken. Her presenteres også hva de har sagt. Et annet eksempel finnes i heftet *Vår hjemmeplass – vår mening. Ungdomsinvolvement i kommunereformen* (38) som *Ungdom i Svevet* har utarbeidet sammen med ungdomsrådene på Helgeland. Her oppfordres kommunene til å gjøre det samme i sine plandokumenter, ved å ta i bruk et symbol⁵ der ungdoms synspunkter eller uttalelser siteres direkte:

Slik kan beslutningstakere se at barn og unge er hørt, og de kan få innsyn i hva de mener om saken. Dersom dette også legges inn i kommunale maler, vil det bli en påminnelse om at barn og unge skal spores i saker som angår dem.

Videre har vi lært at vellykkede tiltak kjennetegnes av at de er utviklet på ungdommens premisser, og basert på aktiviteter som vekker de unges interesse og fremmer mestring. Unge etterspør voksne som ser dem, som bryr seg, som ikke gir opp, som leter etter deres drømmer og styrker, og som formidler tro på og forventninger til dem. De gode fagfolkene er de som driver lagarbeid, og de gode tjenestene er tilrettelagt for unge gjennom lave terskler, oppsøkende arbeid og tett oppfølging. De gode innsatsene er fundert i at bekymringer tas på alvor, av tidlig innsats og tilgjengelig tiltak, av vilje til fleksibilitet og evne til skreddersøm. Gjennom *Ungdom i Svevet* har vi erfart at samarbeid går lettere når de unge er i sentrum for en flerfaglig oppmerksomhet. Fagfolkene vi har møtt har vært opptatt av at det er de unge selv som sitter med nøklene til hjelp. For å få tilgang til disse må den voksne være oppmerksom og nysgjerrig på hvem den enkelte unge er, hvilke mål og drømmer

han og hun har for livet sitt og hva som må til for å hjelpe han eller henne. Fagfolkene viser oss hvordan vi kan behandle unge som deltakere ved å mobilisere og styrke deres egen evne til å håndtere sine livsutfordringer, fremfor å løse problemene for dem.

Videre har vi sett at det ikke er tilstrekkelig at en ungdom har tilrettelagte enkelttiltak dersom de verken har venner eller tilhørighet til sitt lokalmiljø.

Vellykkede tiltak kjennetegnes av at de er utviklet på ungdommens premisser, og basert på aktiviteter som vekker de unges interesse og fremmer mestring.

Det er derfor viktig å tilrettelegge for aktiviteter og møteplasser der tilhørighet kan utvikles.

Norske undersøkelser viser at majoriteten av de unge er fornøyd med livet sitt. De trives i skolen, er opptatt av lekser og av å være sunne og aktive, de har en eller flere gode venner, de ser fremtiden som et sted med muligheter, og de har tillitt til sine foreldre. Den sist publiserte rapporten viser fortsatt denne hovedtendensen, men peker samtidig på at det også er mange unge som bekymrer seg og som opplever stress og plager i hverdagen (NOVA 2015). Når vi ser nærmere på hva som uroer disse unge, finner vi klare sammenhenger mellom psykiske helseproblemer, dårlig forhold til foreldre og foresatte, få venner, og dårlig trivsel i lokalmiljøet. Rapporten viser også at det ikke er de ambisiøse ungdommene som sliter mest med psykiske helseplager, selv om mange medieoppslag kan tyde på dette. Derimot er det de som er dårligst integrert i skole, i familie og på fritidsarenaer som er mest plaget. SSBs arbeidskraftundersøkelse for 2014 viste at syv prosent av årsgjennomsnitt i aldersgruppen 15-29 år verken var registrert i arbeid, utdanning eller opplæring (NEET⁶). I den yngste aldersgruppen - 15-19 år - stod to prosent uten utdanning eller jobb, mens i aldersgruppen 20-24 år var prosentandelen åtte prosent. Flere undersøkelser peker på sammenhenger mellom avbrutt utdanning, manglende

⁵ Symbolet er laget av Marte Sandjord ved Medier og kommunikasjonslinja ved Bodin videregående skole

⁶ Not in Employment, Education or Training

arbeidsforhold og varig marginalisering. Marginalisering betegner en prosess eller bevegelse mot utkanten av et samfunn, og faren for å havne der er særlig store for unge med lav utdanning, som ikke har fullført utdanningsløp, unge med innvandrerbakgrunn, unge funksjonshemmede og unge med dårlig fysisk og psykisk helse (Hammer og Hyggen 2013, Halvorsen, Tägström og Hansen 2012).

Vi kan ikke slå oss til ro med at de fleste ungdommer har det bra, slik tall fra Ungdata viser. Alle har det ikke bra. Og for å forebygge marginalisering og varig utenforskap, er det fortsatt behov for målrettet satsing på utsatte unge.

Det er vanskelig å se hvorvidt *Ungdom i Svevet* innsats isolert sett har skapt økt oppslutning om målgruppen og styrket samordnet innsats lokalt. Med bakgrunn i erfaringene fra prosjektperioden kan man spørre hvorvidt samarbeidsmodellen som direktoratene nå har prøvd ut, gir tilstrekkelig kraft til å møte samordningsutfordringene i arbeidet med

målgruppen, eller om det er nødvendig med ytterligere satsing som eksempelvis en egen strategi eller handlingsplan. Basert på de erfaringer vi har gjort oss, vil vi i slutten av rapporten peke på noen elementer som vi mener representerer et mulighetsrom for en videre styrket innsats på området.

- Styrke fylkesmannens rolle som aktiv pådriver for **barnekonvensjonen**, med særlig fokus på barn og unges rett til medvirkning
- Fortsatt fokus på målgruppen gjennom **samstemte oppdrag** til fylkesmennene. Krav til fylkesmennene om **kartlegging** av utfordringer og ressurser i eget fylke, samt **rapportering** på felles oppdrag
- Styrke fylkesmannens kompetanse som **samordnings- og utviklingsaktør**
- Legge til rette for **systematiske læringsarenaer**, med erfaringsutveksling på tvers av fylkene.
- Styrke kunnskapsutvikling fra lokale prosjekter gjennom å legge til rette for samarbeid mellom fylkesmannen og regionale/ lokale undervisnings-, og forskningsmiljø.

Illustrasjon:
Maria Holm Ellingsen

Referanser

- Bae, B. and J. E. Waastad (1992). *Erkjennelse og anerkjennelse. Perspektiver på relasjoner*. Oslo, Universitetsforlaget
- Bogsnes, Torill M. Larsen, Kari Lamer, Willy Tore Mørch, Dan Olweus, Sturla Helland (2006). *Prinsipper og strategier for implementering*. Kapittel 5 i *Forebyggende innsatser i skolen*, Utdanningsdirektoratet (2006)
- European Research on Youth (European Commission 2009) / SSH – Socio-economic Sciences and Humanities, European Commission (2009): *European Research on Youth Supporting young people to participate fully in society* EUR 23863EN.
- FNs barnekonvensjon
- Follesø (2010): *Ungdom, risiko og anerkjennelse. Hvordan støtte vilje til endring? I: Tidsskrift for ungdomsforskning nr.1 2010 s.73-87*
- Follesø og Halås (2010) *Det magiske øyeblikket* Dokumentarfilm laget på oppdrag av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Produksjon: News on Request. Produsent: Tomas Evjen.
- Follesø, Halås og Anvik (red) (2016): *Sett, hørt, forstått? Om møter med unge i sårbare livssituasjoner* Oslo: Universitetsforlaget (Under utgivelse).
- Follesø, Reidun (red) (2011) *Gi viljen mulighet! Sluttrapport Ungdom i Svevet 2007-2010* UIN-rapport nr 12-2011.
- Grol, R. (2005): *Introduction I: R. Grol, M. Wensing & M. Eccles: Improving Patient Care – The implementation of Change in Clinical Practice*
- Halås; Catrine Torbjørnsen (2012): *Ungdom i svev Å oppdage muligheter med utsatte unge* Universitetet i Nordland: PhD i studier av profesjonspraksis Profesjonshøgskolen Nr.5 (2012).
- Halvorsen, Bjørn, Ole Jonny Hansen og Jenny Tägström (2012): *Unge på Kanten. Om inkludering av utsatte ungdommer* Nordens Velfærdscenter: Stockholm.
- Hammer, Torild og Christer Hyggen (red) (2013): *Ung voksen og utenfor. Mestring og marginalitet på veien til voksenliv* Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Harsløf, Ivan, Malmberg-Heimonen, Ira (2013): *Tiltak mot marginalisering i livsfasen fra ung til voksen I: Hammer, Torild and Christer Hyggen (red) Mestring og marginalitet på vei til voksenliv* Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Honneth, Axel (2008): *Kamp om anerkjennelse* Oslo: Pax forlag A/S.
- Neidel, Agnete m.fl (red) (2013): *Inklusion, Deltagelse og bedring. Unge med psykosociale vanskeligheter i lokalsamfundet København: Socialstyrelsen*.
- NOU 2004: 18: *Helhet og plan i sosial- og helse-tjenestene – Samordning og samhandling i kommunale sosial- og helsetjenester*.
- NOU 2005: 3. *Fra stykkevis til helt. En sammenhengende helsetjeneste*.
- NOVA (2015): *Ungdata. Nasjonale resultater 2014* NOVA-rapport 7/15.
- Paulsen, Kjartan og Per Martin Orvik (2013): *Gi prosjekter en bedre mulighet: en analyse av en statlig satsning og utviklingsarbeid i utvalgte kommuner i Nordland med hensyn på prosjektfasetenkning og implementeringsarbeid*. Masteroppgave i bedriftsledelse ved Universitetet i Nordland.
- Sletten, Mira Aaboen og Hyggen, Christer (2013): *Ungdom, frafall og marginalisering*. Temanotat Oslo: Norges Forskningsråd
- St.meld. nr. 14 (2002-2003): *Samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten*.
- St.meld. nr. 47 (2008-2009): *Samhandlingsreformen – Rett behandling – på rett sted – til rett tid*.
- St.meld. St. 26 (2014-2015): *Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet*.
- Statistisk sentralbyrå: *Arbeidskraftundersøkelse 2015*
- Stray, JH (2012) «Demokratipedagogikk». I *Demokratisk medborgerskap i skolen*. Kjell Lard Berge og Janice Heldal Stray (red) Fagbokforlaget.
- Thomas Nigel (2007) *Towards a Theory of Children's Participation*. I "The International Journal of Children's Rights", Volume 15, Issue 2, side 199 -
- Tufte 2011: *Ungdom i Svevet – prosjektevaluering*. Notat, upublisert
- Winsvold, Aina og Solberg, Anne (2009) *Modeller for barns medvirkning - en eksempelsamling* Nordisk markering av 20-års dagen for FNs barnekonvensjon. TemaNord 2009:577 Nordisk ministerråd

Vedlegg 1:

Dokumentasjon Ungdom i Svevet 2007-15

AVHANDLINGER, PHD:

1. Halås (2012): Ungdom i svev Å oppdage muligheter med utsatte unge Universitetet i Nordland: PhD i studier av profesjonspraksis Profesjonshøgskolen Nr.5 (2012).

BØKER:

2. Follesø, Halås og Anvik (red) (2016): Sett, hørt, forstått? Om profesjonelle
3. møter med unge i sårbare livssituasjoner. Antatt til publisering av Universitetsforlaget.
4. Follesø, Olsen og Wulf-Andersen (red) (2016): Unge, risiko og sosial forandring. Nordiske perspektiver. Antatt til publisering av Frydenlund Akademiske Forlag, København.
5. Solstad, Follesø og Mevik (red) (2014): Kort om barnevern Oslo: Universitetsforlaget.
6. Mevik, K. og Larsen, E. (2012): Miljøterapeutisk praksis. Fortellinger fra arbeidet med utsatte barn og unge. Universitetsforlaget

BOKKAPITLER:

7. Follesø (2009): Når omsorgen svikter I: Hjermann, R.(red) Barn Jubileumbok i anledning Barneombudets 25-års markering Oslo: Universitetsforlaget
8. Follesø (2014): Barndom og barnevern I: Solstad, Follesø og Mevik (red): Kort om barnevern Universitetsforlaget s. 33-45
9. Follesø (2014): Hjelpetiltak i barnevernet I: Solstad, Follesø og Mevik (red): Kort om barnevern Universitetsforlaget s. 83-97
10. Follesø (2015) Youth@risk and Magic Moments I: A-A. Allaste, & K. Tiidenberg (Eds.), 'In Search of ...' New Methodological Approaches to Youth Research. Cambridge Scholars Publishing Cambridge Scholars Publishing
11. Follesø and Mevik (2009): Children's involvement in Child Protection - a tension between adults and children's perspectives? I: Krüger, T. and Forsberg, H. (ed): Social Work and Child Welfare. Politics through Nordic lenses Policy Press
12. Halås (2010): Balansekunst i NAV. I: Gjedrem,

Aamodt, Halås og Huuse (red): Hvem var vi - hvem er vi - hvem blir vi - Å bygge en profesjon. Utgitt av Fellesorganisasjonen i forbindelse med kongressen 2010.

13. Halås (2012): Forsker i et forandrende partnerskap: en refleksjon omkring forskerens bidrag til og ansvar for forandring i utsatte unges livssituasjon I: Jarle Sjøvoll (red.): Entreprenørskap i utdanningen: aksjonsforskning for endring av skolens kultur.
14. Halås og Solstad (2010): Fagutvikling - i dialog mellom praksis, undervisning og forskning. I: Lichtwarck og Clifford (red): Modernisering i barnevernet - ideologi, kontekst og kompetanse. Oslo: Universitetsforlaget.
15. Mevik (2014): Barnelov og barnevern ved samlivsbrudd I: Solstad, Follesø, Mevik (red.): Kort om barnevern Universitetsforlaget

VITENSKAPELIGE ARTIKLER:

16. Andersland, G.K. og Mevik, K.: Barns rettsvern ved mistanke og avdekking av vold - er lovverket godt nok? I Lillevik, Mevik og Edvardsen (Red.): Vold i hjemmet - hvordan beskytte barnet? Gyldendal Akademisk (2016)
17. Bjørge, Frode og Johans Sandvin og Gunn Strand Hutchinson (2015). Gjenstridige problem og samarbeidsdrevet innovasjon. I Andersen, Ole Johan, Levi Gårseth-Nesbakk og Terese Bondas (red.) Innovasjon i offentlig tjenesteyting. Vågal reise med behov for allierte. Fagbokforlaget.
18. Edvardsen, O. og Mevik, K.: Vold mot barn i hjemmet. Hvordan ivareta barns rettigheter? Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål (FAB) nr.4, 2014
19. Follesø (2010): Ungdom, risiko og anerkjennelse. Hvordan støtte vilje til endring? I: Tidsskrift for ungdomsforskning nr.1 2010 s.73-87
20. Follesø (2012): Det er alltid de voksnes stemmer vi hører! I: Barn i Norge 2012
21. Follesø (2012): Møter, magi og mestring. Om deltakerbasert forskning med ungdom i svev I: Fontene Forskning 2/11

22. Follesø (2015): Youth at risk or terms at risk? I: Young. Nordic Journal of Youth Research Vol.3 Sage publications 240-253.
23. Hutchinson, Gunn Strand; Johans Tveit Sandvin; Unn Rigmor Bruaset; Anita Klette og Toril Sommerseth (2012). Forutsetninger for å utvikle gode hjelperelasjoner i sosialtjenesten. Fontene forskning 2/12, s. 33-45.
24. Hutchinson, Sandvin, Bjørge og Johansen (2013): Samarbeid mellom offentlige tjenester og aktivitetsbaserte, frivillige organisasjoner; en ressurs I sosialfaglig arbeid? I: Tidsskrift for ungdomsforskning 2013 13(1):31-48
25. Lillevik, Mevik og Edvardsen (2016) (red.): Vold i hjemmet - hvordan beskytte barnet? Gyldendal Akademisk
26. Mathisen: (2010): Mer enn å mestre. I: Fontene 12/10
27. Mevik og Tveraabak (2011): Mødre møter mødre I: Tidsskriftet Norges Barnevern 1/2011
28. Mevik, Mathisen, Paulsen, Pigato og Tveraabak (2009): I lag med ungdommer. Profesjonell og nær - i praktisk sosialt arbeid og forskning I: Fontene forskning 2/2009.
29. Mevik, K. og Edvardsen, O. (2016): Barns rettigheter når foreldre utøver vold. utfordringer og dilemmaer i politiets og barnevernets arbeid. I Lillevik, Mevik og Edvardsen (Red.): Vold i hjemmet - hvordan beskytte barnet? Gyldendal Akademisk
30. Sandvin, Johans Tveit, Frode Bjørge, Gunn Strand Hutchinson & Per Olav Johansen (2011). Public - Private Partnership: A Critical Discussion. In Journal of Comparative Social Work, (6) 2.
31. Solstad, Thommesen og Horverak (2011): Nav - en god mellomlanding for 'Ungdom i svevet'? I: Fontene Forskning 02/11

RAPPORTER:

32. Follesø (red) (2011) Gi viljen mulighet! Sluttrapport Ungdom i Svevet 2007-2010 UiN-rapport nr.12-2011
33. Solstad, Asgeir (2011): Velferdstjenester i små kommuner - om etablering av NAV kontor i fire små kommuner UiN-rapport nr. 13-2011
34. Thommesen, Hanne (2010): DUE gjør ungdommen interessert i stedet for interessant. Evaluering-prosjekt fra DUE-prosjektet. HBO-rapport 3/2010

VEILEDERE OG TEMAHEFTER:

35. Follesø (2010): Det magiske øyeblikket Hvordan komme i kontakt med ungdom som sliter? Veileder utarbeidet på oppdrag fra Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet
36. Follesø (2014): Vi kan vise respekt og vise til andre at vi er flotte barn. At de kan stole på oss! En annerledes oppvekstplan. Sortland kommune/ Ungdom i Svevet
37. Halås (2015): Vår hjem plass - vår mening. Ungdomsinvolvering i kommunereformen. Bodø: Fylkesmannen i Nordland og Universitetet i Nordland
38. Gustavsen, Karin (2013), Ung borger og medvirker. Rapport fra Trondheim kommune, Saupstad - Kolstad bydel (Catrine T. Halås medvirket)
39. Halås (2015): Vår hjem plass - vår mening. Ungdomsinvolvering i kommunereformen. Bodø: Fylkesmannen i Nordland og Universitetet i Nordland
40. Halås, Catrine m fl (2011) Team Firkloveren. Oppbygning av mennesker og hus 2008 - 2011.
41. Halås, Catrine og Mevik Kate (2013) Skolen må bry seg om fravær. Rapport fra dialogkafeer i Telemark.
42. Halås, Catrine T (2010) Sånn vil vi ha det. Rapport fra temakafe i Nordland
43. Halås, Catrine T (2014) Unge utforskere i Bodø - Rapport fra samarbeidsprosjekt mellom Bodø kommune, Bankgata ungdomsskole, Barn og Unges samfunnslaboratorium og Ungdom i svevet ved Universitetet i Nordland
44. Halås, Catrine T m fl (2013) Alle kan snakke med alle. En undersøkelse av hva elever opplever som bra på Bankgata ungdomsskole og hva voksne og elever gjør for å få til dette Rapport fra Bankgata ungdomsskole.
45. Halås, Catrine T og Follesø Reidun, m fl (2015) «Alle barn har rett til å leke under regnbuen» Et ide- og inspirasjonshefte om inkludering a barn og unge i kartlegging og oppfølging av Sjumilssteget. Østfold
46. Halås, Follesø og Jakobsen (2014): Jakten på det virksomme. Suksessfaktorer i fylkesmannens utviklingsarbeid med barn og unge. Fylkesmannen i Nordland og Universitetet i Nordland
47. Mevik, Kate og Estensen, Hildegunn (2012): Jakten på det virksomme. Inspirasjon til godt veiledningsarbeid.
48. Mevik, Kate og Nilsen, Ellen Mentzoni (2016):

Barnevern for barn - et inspirasjonshefte om hvordan snakke med barn om barnevernet

49. Wannabe – upublisert tekst.

FILMER:

50. Follesø og Halås (2010) Det magiske øyeblikket (Film, dokumentar, 31 min) Prosjektleder for film laget på oppdrag av Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet. Produksjon: News on Request. Produsent: Tomas Evjen
51. Follesø og Halås (2011): En skole i svevet (Film, dokumentar, 30 min). Produksjon: News on Request. Produsent: Tomas Evjen
52. Muhonen, Erkki: Six year old boy Musikkvideo i samarbeid med News on Request

MAGASIN:

53. Jakobsen, Halås og Follesø (red): Norge rundt med Ungdom i Svevet Bodø: Fylkesmannen i Nordland/ Universitetet i Nordland
54. Jakobsen, Halås og Follesø (red): Ungdom i svevet – Nordlandsprosjektet. Tilbakeblikk på prosjektet 2007-10. Bodø: Fylkesmannen i Nordland/ Universitetet i Nordland
55. Veigård, Jakobsen, Follesø og Halås (red): Ungdom i risiko. Tilbakeblikk på konferansen i Bodø 9.-10. juni 2009

MASTEROPPGAVER:

56. Gjerstad Kristin (2014): Hvordan skal vi som profesjonelle møte de unge som er usikre på sine livsvalg? Masteroppgave Universitetet i Nordland: Profesjonshøgskolen.
57. Orvik, Per Martin; Paulsen, Kjartan (2013): Gi prosjekter en bedre mulighet: en analyse av en statlig satsning og utviklingsarbeid i utvalgte kommuner i Nordland med hensyn på prosjektfasetenkning og implementeringsarbeid. Bodø: Masteroppgave i bedriftsledelse (MBA) Universitetet i Nordland
58. Stjernen, Karen L.D. (2015): Vi er jo på en måte på opplæring – Et ungdomsperspektiv på forventninger i overgangen til voksenlivet. Universitetet i Nordland: Master i sosialt arbeid.
59. Åsheim, Hilde (2012): Det er jo viktig hvilken person du hobber sammen med. Relasjonsbygging i arbeid med barnevernet. Universitetet i Nordland: Master i sosialt arbeid.

KRONIKKER OG DEBATTINLEGG I MEDIA:

60. Halås og Gustavsen (2013): Lytt til de unge Kronikk, AN 27.9.2013
61. Follesø og Halås (2011): Mer å lære av de unge. Replik i Aftenposten 4. januar 2011
62. Follesø, Jakobsen og Halås (2010): Lødingen- ungdommer i svevet Kronikk, Harstad Tidende
63. Follesø (2010): Ungdom i svevet Kronikk, Avisa Nordland 26.okt 2010
64. Follesø og Halås (2010a): Sortland bidrar til kunnskapsbygging Kronikk, Bladet Vesterålen 3.november 2010
65. Follesø og Halås (2010b): Brønnøy kommune bidrar til nasjonal kunnskapsbygging Kronikk, Brønnøysunds avis
66. Follesø (2009b): Kloke ungdommer og svevende forskere. Kronikk i Avisa Nordland 24.09.2009
67. Follesø (2007): På tide med et lovfestet ettervern Debattinnlegg, Aftenposten 28.12.2007
68. Nilsen og Mevik (2015): Barnevern for barn Nordlands Trompet Bodø: AN
69. Grepp, Jakobsen og Johannessen: Ta i for vårres unga! AN 2.september 2015

EKSTERNE RAPPORTER

70. Tufte, T. (2009): Ungdom i svevet – kunnskapsintegrasjon som forutsetning for formålsrealisering. Prosjektoppgave i prosjektledelse: Master of management. Upublisert.
71. Tufte, T. (2011): Ungdom i Svevet Nordlandsprosjektet. Prosjektervaluering. Upublisert.

MEDIEOPPSLAG, UTVALGTE

72. Går videre med flaggskipet Bladet Vesterålen Onsdag 2. september 2015 <http://www.blv.no/sortland/gar-videre-med-flaggskipet/s/1-1175899-5370327>
73. Ny start for Nordland. NRK 01.11.2009 <http://www.nrk.no/nordland/ny-start-for-ungdom-1.6844537>
74. Rørt prisvinner NRK Nordland 10.06.2009 <http://www.nrk.no/nordland/rort-prisvinner-1.6646528>
75. Ungdom på rett kjøll NRK 01.03.2012 <http://www.nrk.no/nett-tv/indeks/298802/>
76. Ungdom i svev I: SPOR Informasjon og fagformidling fra KoRus-Nord, Kompetansesenter rus, Nord-Norge 1/11 14.årg.
77. Catrine T. Halås på Opplæringskonferansen <https://www.nfk.no/artikkel.aspx?AId=44219&Mid1=15139>

78. Innlegg på Den nasjonale fattigdomskonferansen: <https://video.regjeringen.no/player/index.html?watch=eafe68b8-d965-4d96-81bc-0b6a8bd67b61>
79. Svev uten nedslag Leder, AN leder, 1.november 2010
80. Ny giv i skolene i 2011 AN 3.januar 2011
81. Bladet Vesterålen – leder onsdag 3.november 2010

SUPPLERENDE LITTERATUR:

82. Halås (2009): Med nærhet som styrke I: Grønningseter, A. (red): Sosialt arbeid

- tilbakeblikk, utfordringer, visjoner. Jubileumsskrift i forbindelse med Norsk sosionom forbund 50 år. Utgitt av Fellesorganisasjonen 2009.

83. Halås (2007): Når jeg ser deg, kan jeg! Å skape utgangspunkt for endring. I: Olsen og Oltedal (red): Blikk på praksis- sosialarbeidere forteller fra yrkeslivet. Oslo: Gyldendal Akademiske.
84. Follesø and Hanssen (2010): Narrative approaches as a supplementary source of knowledge on marginalized groups Qualitative Sociology Review nr.2. 2010.

Illustrasjon: Andrea Jensen Lundquist

Bidrag på nasjonale fagkonferanser:

ARRANGØR:	KONFERANSENS NAVN:	TID OG STED
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Ungdom og satsing	Drammen 2010
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Embetsoppdraget – Erfaringer fra 2010 og innspill til 2011	Gardermoen 2010
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Mulighetskonferansene i 2011	Trondheim 2011
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Konferanse for tilsatte hos fylkesmennene	Tromsø 2012
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Kvalifiseringsprogrammet – nasjonalt nettverkssamling	Oslo 2012
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Mulighetskonferansen	Gardermoen 2011
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Fattigdomskonferanse	Drammen 2010
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Mulighetskonferansene i 2011	Bergen 2011
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Mulighetskonferansene i 2011	Oslo 2011
Arbeids- og velferdsdirektoratet	Fagsamling med fylkesmennene	Oslo 2011
ASVL	ASVLs høstkonferanse 2013	Oslo 2013
Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet, Bufdir, Helsetilsynet	Høstkonferanse for fylkesmennene	Lillestrøm
Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet, Barne- ungdoms og familie-etaten (Bufdir)	FoU-strategi for barnevernet – hva har vi lært	Oslo 2008
Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet	Barne- og ungdomskonferansen 2012	Tromsø 2012

Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet	Barne- og ungdomskonferansen 2010	Lillestrøm 2010
Barne- likestillings og inkluderingsdepartementet	Nasjonal samling for alle sju- milsteg-fylkene på Hurtigruta	Fra Bodø til Tromsø 2014
Barnevernsambandet i Sør-Trøndelag	Røroskonferansen	Røros
Barneombudet	Jubileumskonferanse for FNs barnekonvensjon	Oslo 2009
Bufdir	Regional konferanse for barn og unge	Tromsø
Bufdir	Forebyggende innsats for barn og unge	Tromsø 2012
Bufdir i samarbeid med Utdanningsdirektoratet, Helsedirektoratet, Arbeids- og velferdsdirektoratet NAV og Husbanken	Unge utenfor utdanning og arbeidsliv	Oslo 2010
Confex	Forebygging og tverrfaglige samarbeidstiltak for unge i risikozonen	Oslo
Fellesorganisasjonen for sosionomer, vernepleiere og barnevernspedagoger	Profesjons- og utdanningspolitikk, yrkesfaglig konferanse	Oslo 2015
Fellesorganisasjonen for sosionomer, vernepleiere og barnevernspedagoger	Det positive NAVet	Oslo 2013
Foreningen for sosialt arbeid	Dialogkonferanse – kunnskapsbase i sosialt arbeid	Oslo 2014
Fylkesmannen i Hordaland, Husbanken, Bufetat, Nav og Helsedirektoratet.	Sammen for ungdom i Bergen	Bergen 2011
Helse Nord	Barnepsykiaterprogrammet	Tromsø 2009
Helsedirektoratet	Invitasjon til rådslag på forslag til strategi for barn og unges psykiske helse	Oslo 2013
Hordaland politikammer – MO – LA - seminar	Ungdom i svevet, erfaringsdeling og nye trender	Voss 2012

ICSW	Nordiske ekspertseminar	Oslo 2012
Kirkerådet	Ungdommens kirkemøte	Bodø 2015
Kompetansesenteret rus – region sør	Hvordan lykkes med prosjekter i en travel hverdag?	Sandefjord 2012
KRÅD	Hvordan forebygge kriminalitet?	Oslo 2013
Kunnskapsdepartementet	På rett vei – NY GIV - oppfølgingsprosjektet (Nasjonal konferanse for ansatte hos fylkesmennene og NY Giv i fylkeskommunene/NAV)	Oslo 2013
Kunnskapsdepartementet	Ny Giv – oppfølgingsprosjektet	Oslo 2011
Kunnskapsdepartementet	Nettverkssamling for NY GIV	Oslo 2011
Kunnskapsdepartementet	NY giv – nettverkssamling	Oslo 2013
Legeforeningen	Sårbar oppvekst Med fokus på hva som fremmer og hemmer barn og unges psykiske helse	Tromsø 2012
LO	Forebyggende barne- og ungdomsarbeid	Oslo 2012
LO	De krevende ungdomsårene. Fellesskapet som arena for individuell utvikling og mestring	Oslo 2014
Nasjonal kompetansetjeneste for barn og unge med funksjonsnedsettelse	Ulikhet gir mulighet - sammen for beste praksis	Bodø 2014
Nordens kvinneforbund	Kvinner i vinden	Bodø 2014
Norges Barnevernsamband	Norsk barnevernsambands erfaringskonferanse 2011	Oslo 2011
NSH (Norsk sykehus og helsetjenesteforening)		Oslo 2011
Rettsmedisinsk institutt, Norsk rettsmedisinsk forening og Norsk barnelegeforening.	Samfunnets ansvar ved barnemishandling	Oslo 2009

Politidirektoratet	Ett politi – rustet til å møte fremtidens utfordringer	Oslo 2013
RKBU Vest	Høstkonferansen 2013	Bergen 2013
Statens Barnehus Trondheim og Konfliktrådet i Sør-Trøndelag	Barn og unges rettssikkerhet i Norge; Hvor langt har vi kommet?	Trondheim 2011
Statens Barnehus	Landskonferanse for ansatte	Sandefjord 2015
Stiftelsen Psykiatrisk opplysning i samarbeid med Universitetet i Stavanger, SUS, Psykiatrisk divisjon og Barneverntjenesten i Stavanger	Barnevernsdagene	Stavanger 2010
UNI Helse vest	Høstkonferansen – Ungdom og psykisk helse	Bergen 2013

Bidrag på nasjonale og internasjonale forskerkonferanser:

ARRANGØR:	KONFERANSE:	TITTEL PÅ BIDRAG:	TID OG STED:
European University Cyprus	Research in the 21st Century: A Critical Appraisal	Challenges in youth research. How to develop knowledge in collaboration with Child and Youth young people	Nicosia 2008
FORSA – Foreningen sosialt arbeid	Solidaritet og inkludering - Gjør sosialt arbeid en forskjell?	Ungdom i svevet - muligheter og begrensninger sett fra ungdommers og voksnes ståsted	Telemark 2008
European University Cyprus Nicosia	European Conference on Domestic Violence. Violence against Children – Their Rights to Participation and Protection		Belfast 2015

FORSA – Norden Foreningen sosialt arbeid	Sosialt arbeid som kunnskapssøkende prosess	Du och jag Alfred - en fortelling om den gode voksne.	Oslo 2009
Forskningssenter for barn og unges kompetanseutvikling (BUK)	Barnemishandling. Tør vi se det? Hva gjør vi?		Lillehammer 2010
Journal of Youth Studies Conference	Contemporary youth, contemporary risks	Youth at risk - A Nordic perspective	København 2015
Journal of Youth Studies Conference	Contemporary youth, contemporary risks	Youth at risk or terms at risk?	København 2015
Nordisk forskerkonferanse om hjelpetiltak i barnevernet	Nordisk forskerkonferanse om hjelpetiltak i barnevernet	Brukerperspektiver på hjelpetiltak	Oslo 2009
Nordisk Sosialhøgskoles komite	Fremtidens utdanninger i sosialt arbeid	Kan ungdom som medforskere bidra med ny kunnskap i sosialt arbeid	Bodø 2009
NYRIS Tallin University	Youth Research	Youth@Risk and magic moments	Tallin 2013
Whiting and Birch – Journal and Conferences	Learning for Practice, Learning in Practice: Exploring how practitioners develop knowledge, competence and wisdom in the human services	Finding good approaches together	Bournemouth 2011

Vedlegg 2: Mandat

Mandat *Ungdom i svevet* – Videreføring og utvikling av kunnskap og kompetanse

Nordlandsprosjektet – *Ungdom i svevet* – var et fireårig forsøk med mål om å kartlegge, prøve ut, dokumentere og formidle kunnskap om virksomme tilnæringsmåter, metoder og samarbeidsformer overfor ungdom i risiko. Prosjektet ble avsluttet i 2010.

Bakgrunnen for satsingen var det manglende fokuset på utsatt ungdom som står i fare for å falle ut fra skole og arbeidsliv. Slikt frafall medfører økt risiko for problemutvikling preget av dårlige levekår og varige sosiale ytelser.

Erfaringene fra prosjektet knyttet til den brukero-orienterte / deltakerorienterte tilnærmingen med forankring i lokale behov og forutsetninger og samhandlingen mellom praksis, forvaltning, forskning og utdanning vurderes som nyttig kunnskap også for andre regioner og lokalsamfunn som har ambisjoner om å styrke den lokalbaserte innsatsen overfor utsatt ungdom.

MÅL

1. Styrke den lokalpolitiske oppslutningen og forankringen i kommunene om innsats overfor utsatt ungdom, herunder også minoritetsungdom.
2. Styrke det metodiske arbeidet med utsatt ungdom i kommunenes ordinære tjenester, herunder skolen, NAV, helse- og omsorgstjenesten, helsestasjons- og skolehelsetjenesten, kultur, barnevern, bolig og politi. Bidra med tiltak til utvikling av strategi for barn og unges psykiske helse, inkludert rusmiddelproblematikk.
3. Vise hvordan virksomme tiltak kan initieres som en del av tjenestetilbudet i kommunene, og dokumentere virksomme tiltak og overføringsverdien av disse.

Fylkesmannen i Nordland skal sammen med Universitetet i Nordland sikre erfaringsoverføring og kompetanseoppbygging til andre regioner og kommuner i en periode på inntil 4 år. Oppstart 2012.

RAPPORTERING

Det rapporteres om fremdrift og resultater i forhold til mål fortløpende og minst en gang pr år til styringsgruppa.

OPPGAVER OG VIRKEMIDLER

- Videreformidle suksesskriterier, erfaringer, kunnskap og kompetanse fra *Ungdom i svevet* til andre fylkesmannsembeter ut fra behov hos det enkelte embetet
 - Tilby veiledning til andre embeter som ønsker bistand til deres arbeid overfor utsatt ungdom.
 - Bidra til god forankring i ulike avdelinger som har med utsatt ungdom å gjøre, innad i det enkelte embetet
 - Understøtte bred deltakelse av andre relevante aktører i den enkelte region (kompetansesentrene for rusfeltet, Bufetat, NAV fylke, IMDi og Husbankens regionkontor)
 - Initiere utviklingsprosesser med utgangspunkt i lokale behov gjennom å etablere regionale nettverk, kunnskapsstøtte, hjelp til dokumentasjon, tilrettelegging for erfaringsutveksling og erfaringsformidling.
 - Bidra til at utviklingsarbeidet knyttes opp mot andre lignende satsinger lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Særlig viktig er Ny GIV, Strategi for barns og unges psykiske helse og Sju-milssteget.
- Videreutvikle drift av nettsidene *Ungdom i svevet*, www.fylkesmannen.no/ungdomisvevet, herunder utvikling av kunnskaps- og erfaringsbank
- Videreutvikling av deltakerbasert forskning i samarbeid med lokalbaserte forsknings-, utviklings- og kompetansemiljø

ORGANISERING

- Satsingen ledes av følgende direktorater i et forpliktende samarbeid:
 - Arbeids- og velferdsdirektoratet
 - Helsedirektoratet
 - Barne- ungdoms og familiedirektoratet
 - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi)
 - Husbanken
 - Politidirektoratet
 - Kriminalomsorgens sentrale forvaltning

- FM i Nordland har et faglig utøveransvar sammen med Universitetet i Nordland
- Det etableres en styringsgruppe som består av:
 - Arbeids- og velferdsdirektoratet v/ Seksjonssjef Sonja Skinnarland, vara seniorrådgiver Ellen Elster og seniorrådgiver Njål Petter Svensson
 - Helsedirektoratet v/ rådgiver Erik Jonassen, vara seniorrådgiver Turid Moseid
 - Barne- ungdoms og familiedirektoratet v/ seniorrådgiver Hanne Ingerslev, vara Vegard Forøy
 - Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) v/ ass regiondirektør IMDi Nord Roger Solstad, vara seniorrådgiver IMDi Øst Kjersti Eknes
 - Husbanken v/ avdelingsdirektør Lena Jørgensen, vara avdelingsdirektør Camilla Landsverk
 - Politidirektoratet v/ politiinspektør Siv Tone Syversen-Nordberg
 - Kriminalomsorgens sentrale forvaltning v/ Kristin Tandberg
 - Representant fra Fylkesmannen i Nordland v/ Fylkesmann Hill Marta Solberg, vara Anna Welle
 - Representant fra Universitetet i Nordland v/ rektor Pål Pedersen, vara dekan Hanne Thommesen
 - Representant for KS v/ seniorrådgiver KS Nord-Norge Sylvi Hjelle, vara daglig leder KS Nordland Elin Bye

- En arbeidsgruppe blant direktoratene forbereder styringsmøtene og sikrer framdrift og kontinuitet
- Arbeids- og velferdsdirektoratet har et overordnet ansvar for satsingen og leder styringsgruppen.

DIREKTORATENES ROLLE

- Informere internt og til underliggende etater og instanser om målsettingen med satsingen, oppgaver og virkemidler som inngår.
- Forankre og sikre at kompetansen fra *Ungdom i svevet* videreføres internt og i underliggende etater og instanser.
- Sikre relevant informasjon for gjennomføring av oppdraget fra egen etat til prosjektet i Nordland.
- Bidra til at de spesifikke fagområdene som direktoratene representerer, blir synliggjort i satsingen, og at de drar nytte av kompetansen den representerer.

TIDSPERIODE

Arbeidet vil gå over en 4 års periode med start 1. januar 2012 og avslutning 31. desember 2015.

FINANSIERING

Involverte direktorat bidrar med finansiering av driften. Årlige kostnader er ca 3 mill kroner Beløpet indeksreguleres hvert år. Kostnader utover driften må avklares på forhånd.

Direktoratenes andelsmessige bidrag:

- Arbeids- og velferdsdirektoratet – 30 %
- Helsedirektoratet – 27 %
- Barne- ungdoms og familiedirektoratet – 10 %
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) – 7 %
- Husbanken – 13 %
- Politidirektoratet – 13 %
- Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (er nylig knyttet seg til satsingen, denne andelen vil forskyves)

Mandatet kan revideres underveis.

GÅ UT AV KONTORENE

GÅ VED SIDEN AV MEG

FORVENT NOE AV MEG

HJELP MEG Å SE MULIGHETER

VIS AT DU BRYR DEG

SNAKK MED MEG

IKKE GI MEG OPP

NOEN MÅ FÅ
NOE TIL Å SKJE!